

Statped

ÅRSRAPPORT 2018

UTGIVER
Statped
www.statped.no
Mars 2019

FOTO
Morten Brun
Helge Hansen Jonas
Boström

INNHOOLD

DEL I LEDERENS BERETNING	4
DEL II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	9
Om Statped og samfunnsoppdraget	10
Organisering og ledelse	13
Presentasjon av utvalgte hovedtall	16
DEL III ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	18
Samfunnsmandat og bidrag til sektormålene	20
Redegjørelse for aktiviteter, resultater og effekter	23
Sead	37
Status for oppdragsbrev og særskilte aktiviteter	38
Redegjørelse for ressursbruk	42
Prioriterte effektiviseringstiltak	42
DEL IV STYRING OG KONTROLL I ETATEN	44
Etatens risikostyring og internkontroll	46
Helse, miljø og sikkerhetsarbeid	46
Anskaffelser	47
Likestilling og tilgjengelighet, aktivitets - og redegjørelsesplikten	48
Særskilte forhold som gjelder året	50
DEL V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	52
DEL VI ÅRSREGNSKAP	54

DEL I
LEDERENS BERETNING

LEDERENS BERETNING

Tone Mørk,
direktør Statped

TO SENTRALE BEGREPER har preget Statpeds arbeid i 2018; tidlig innsats og inkludering. Innholdet i disse begrepene har lagt føringer for prioriteringer både i det praktiske arbeidet til etaten og i strategidokumentene. Målbildet for Statped 2017–2022 reflekterer verdigrunnlaget i barnehage og skole. Med sitt overgripende perspektiv, «Inkludering lønner seg», gir målbildet viktig retning for arbeid og satsing i etaten. Inkludering innebærer at alle hører til og tar del i læringsfellesskapet i barnehage, skole og arbeidsliv. Gjennom 2018 har Statped jobbet bredt for å se på hvordan ressursene kan brukes enda bedre til beste for flest mulig barn og unge gjennom å styrke laget rundt brukeren.

1. MAI BLE JUSTERT organisasjonsmodell satt i verk. Statped gikk fra tre til to ledernivåer og reduserte som følge av

dette antall ledere i etaten. De tidligere seksjonene ble omgjort til avdelinger og Landsdekkende faglig enhet ble opprettet. Enheten skal sikre likeverdige tjenester på tvers av geografi og fagområder og ha et nasjonalt perspektiv i all virksomhet. I tillegg etablerte etaten et tydeligere skille mellom stab og linjefunksjoner. Parallelt med ny organisasjonsstruktur er det satt i gang et lederutviklingsprogram med mål om å utvikle lederfunksjonene som kom som følge av omorganiseringen.

STATPED MOTTOK i 2017 et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet om å forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som satsingsområde. Gjennom dette arbeidet skal Statped heve kompetansen om ASK hos ansatte i barnehage og grunnopplæringen samt PP- tjenesten. Målet er at alle barn, unge og voksne får mulighet til å bruke sine kommunikasjonsformer i utdanningen. I 2018 ble ASK-veileder for barn under opplæringspliktig alder ferdigstilt. ASK-teamet har videre bidratt på konferanser, holdt foredrag og gjennomført kurs for å øke kompetansen lokalt i kommuner, fylkeskommuner, barnehager og skoler og jobbet for en mer tilpasset barnehage- og skolehverdag for ASK-brukere.

I ETATENS INNSPILL til Nordahl-utvalget og høringssvaret til Hagen-utvalget ble samhandlingen og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene i opplæringssektoren grundig gjennomgått. Statped har sett på nye måter å tenke et helhetlig pedagogisk støttesystem på og tror diskusjonene i løpet av 2018 har gitt noen nøkler til gode løsninger.

I 2018 BLE DET SIGNERT en avtale mellom Statped og Trondheim kommune om overtakelse av Møller barnehage på Heimdal i Trondheim. Barnehagen har vært i Statpeds drift, men ble fra 1. januar 2019 overført til Trondheim kommune.

For brukere og ansatte på Skådalen skole har 2018 vært et år preget av mye usikkerhet. Prosessen styres av Utdanningsdirektoratet i et samarbeid med Kunnskapsdepartementet, og det er forventninger om at 2019 vil gi svar på hvordan skolen skal drives videre.

MANGE AV STATPEDS ansatte er involvert i digitaliseringsprosjektet som startet opp i 2017 og avsluttes i år. Prosjektet skal bidra til kompetanseheving og nye arbeidsformer, hvor også digitale verktøy og læringsarenaer utvikles. Første del av digitaliseringsprosjektet, teknologiprogrammet, ble avsluttet i 2018. Målet med programmet var å forberede Statped på den digitaliseringen etaten står overfor. Kompetanseutviklingstiltaket har involvert alle medarbeidere, tillitsvalgte og ledere. Allerede nå ser vi at kunnskap er blitt lettere tilgjengelig for brukerne, ansatte i UH-sektor og i Statped. Kontakten mellom dem som utgjør laget rundt barnet, blir stadig mer effektiv og reisedager erstattes av videomøter. Omvendt klasseromsmetodikk, digitale workshops og webinar blir i økende grad testet ut.

I 2018 SATTE STATPED i gang prosjektet digital didaktikk og inkludering. Prosjektet skal bidra til kompetanseheving i bruk av digitale læringsressurser som kan fremme inkludering av alle i elever i oppvekstsektoren. Målgruppen er kontaktlærere,

faglærere, spesialpedagogisk koordinator og PP-tjeneste under ledelse av rektor på hver enkelt skole. Prosjektet utvikler e-læringsmoduler for å utvikle ferdigheter om inkluderende bruk av digitale læringsressurser i grunnskolen.

SAMHANDLINGEN MED kommuner og fylkeskommuner har hatt høy prioritet i 2018. Blant annet har Fagborg i Statped midt og landsdelssamlingen i Nord-Norge vært viktige samlingspunkter for blant annet PP-tjenesten og ansatte i skoler og barnehager. De fire nasjonale konferansene, PP-lederkonferansen, Statpedkonferansen, Brukerkonferansen og Statpeds årlige konferanse om spesialpedagogikk og teknologi (SPOT) har også i 2018 hatt høy deltagelse og fått gode tilbakemeldinger.

BRUKERMEDVIRKNING ER ET nøkkelord i Statpeds arbeid. Statpeds tjenesteyting og tjenesteutvikling skal skje med utgangspunkt i brukeren og brukerens behov. Brukere av Statpeds tjenester skal oppleve å bli møtt med respekt og annerkjennelse, både i direkte kontakt med tjenesteapparatet og gjennom brukermidvirkningsapparatet på systemnivå. Samarbeid med og involvering av brukerorganisasjonene er viktig for at Statped skal videreutvikle sitt tjenestetilbud til beste for brukerne. Statped har et system for brukermidvirkning som tar brukerstemmen på alvor. Systemet evalueres jevnlig i samarbeid med brukerorganisasjonene. I 2018 ble retningslinjene for brukermidvirkning revidert og justert etter ny organisasjonsmodell i tett samarbeid med brukerne.

DEL II

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

OM STATPED OG SAMFUNNSOPPDRAGET

Statped er en nasjonal etat under Direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT (Utdanningsdirektoratet), som gir spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner. Statpeds samfunnsoppdrag er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre egne liv og ta aktivt del i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Vi gir også språkfaglige tjenester innenfor alternativ supplerende kommunikasjon (ASK) og tegnspråk. Statped er statens virkemiddel for å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å nå sektormålene som er satt for barnehagen og grunnopplæringen. Statped skal bidra til tilpasset og inkluderende opplæring for barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov.

Statpeds målbilde «Inkludering lønner seg», beskriver seks prioriterte innsatsområder for perioden 2017–2022. I Del III av årsrapporten gjør vi rede for Statpeds bidrag til sektormålene i 2018 og vurderer måloppnåelsen for etatens mål.

Statpeds brukere er barn, unge og voksne med særlige opplæringsbehov samt deres foreldre og foresatte. Statped tilbyr

tjenester som skal medvirke til at brukerne får tilrettelagt opplæring og tilfredsstillende læringsutbytte som fører til mestring. Statpeds samarbeidspartnere er kommuner, fylkeskommuner, helseinstitusjoner, universiteter og høyskoler samt andre profesjonelle tjenesteytere. Vi utvikler kompetanse og formidler kunnskap om spesialundervisning og likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring.

Vi bidrar med høy kompetanse og kvalitet innenfor det spesialpedagogiske feltet. Statped har spisskompetanse på opplæring innen de seks fagområdene syn, hørsel, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet, sammensatte læreversker, språk og tale samt ervervet hjerneskade. I tillegg har Statped kompetanse på språkområdene ASK og tegnspråk samt systemrettet arbeid og inkluderende opplæring.

Statped formidler læringsressurser og bidrar til at teknologiske hjelpemidler tas i bruk på opplæringsfeltet. Sammen med universiteter og høyskoler bidrar Statped til spesialpedagogisk kunnskapsutvikling

og kunnskapsspredning innenfor spesialpedagogiske områder. Statped har i tillegg ansvar for drift av Skådalen skole for døvblind-fødte.

STATPEDS VIRKSOMHET ER FORANKRET I TRE HOVEDMÅL

MÅL I

Være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner og sørge for at alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.

MÅL II

Videreutvikle spisskompetanse innenfor de fastsatte spesialpedagogiske fagområdene og være en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring på disse områdene.

MÅL III

Arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forsknings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i et samarbeid med universiteter og høyskoler.

BRUKERMEDVIRKNING

Brukerorganisasjoner er viktige samarbeidspartnere for Statped. De har kunnskap, erfaring og holdninger som sammen med vår kompetanse kan gi brukeren gode tjenester.

Brukerrepresentanter velges inn i utvalg og råd og bidrar med sin kompetanse til utforming av tjenestetilbudet.

For å sikre et helhetlig system for brukermedvirkning opprettet vi en stilling som ansvarlig for brukermedvirkning fra 1. mai

2018. Statped har i løpet av 2018 revidert retningslinjene for brukermedvirkning. Alle nivåer i brukermedvirkningen har vært involvert, og en referansegruppe har sammen med Statped laget forslaget til nye retningslinjer. De nye retningslinjene trer i kraft i 2019.

ORGANISERING OG LEDELSE

Ved utgangen av 2018 hadde Statped 726 ansatte i 670 årsverk, fordelt på 14 lokasjoner over hele landet. Topplederen i etaten består av direktør, regiondirektørene, direktører for landsdekkende enheter, læringsressurser og teknologiutvikling, kommunikasjonsdirektør og FoU-direktør.

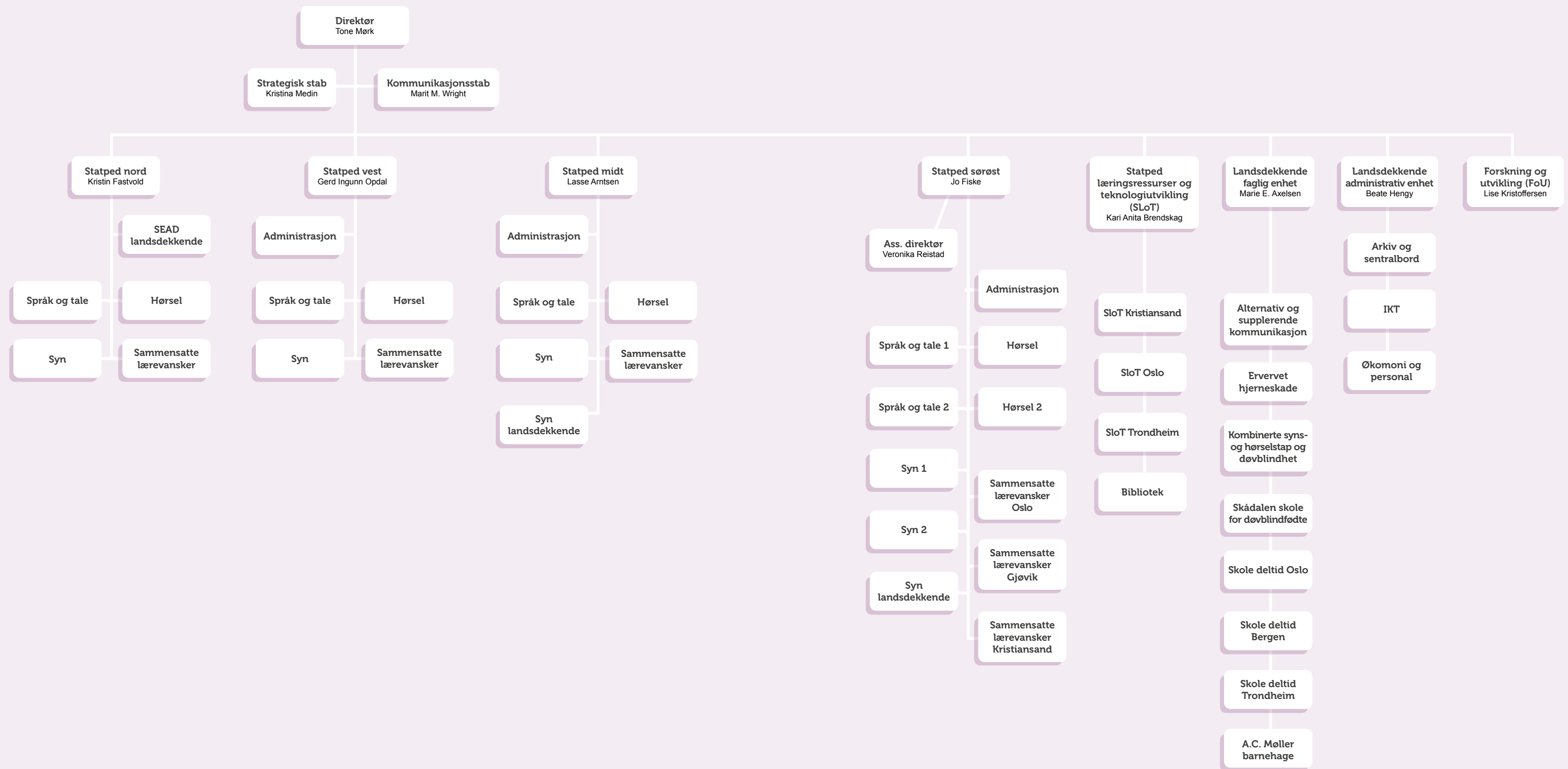
Statped har etablert ledernetverk innenfor fire fagområder syn, hørsel, språk – tale og sammensatte lærevansker. Ledernetverkene skal sørge for å koordinere tjenestene på disse fagområdene, slik at de utvikler seg i samme retning på tvers av regionene og at tjenestene oppleves som likeverdige.

Statped gjorde enkelte organisasjonsendringer med virkning fra 1. mai 2018. Dette var på bakgrunn av en ekstern evaluering av omstillingsperioden 2012–2016. For å få kortere beslutningslinjer og raskere implementeringsprosesser er antall ledernivåer blitt redusert fra fire til tre.

Videre er det opprettet en landsdekkende faglig enhet for å sikre likeverdige tjenester innenfor fagområdene ervervet hjerne-skade, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet. Enheten jobber også på språkområdene i etaten, med oppdragsbrev om alternativ og supplerende kommunikasjon og med et ansvar for en deltidsopplæring for hørselshemmede elever.

I 2018 har landsdekkende faglig enhet også hatt ansvaret for Skådalen skole og Møller barnehage.

For å sikre effektiv oppgaveløsning har etaten også organisert hoveddelen av administrative oppgaver som IKT, arkiv og økonomi og regnskap i en landsdekkende enhet. FoU er flyttet fra en stabsfunksjon til å bli en landsdekkende enhet. Kommunikasjon er nå organisert som stab under direktør på lik linje med Strategisk stab.

PRESENTASJON AV UTVALGTE HOVEDTALL

TJENESTER

- 7336 brukere mottok én eller flere tjenester fra Statped i 2018 (7800 i 2017).
- Statped jobbet med 2184 systembaserte tjenester (2460 i 2017).
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 21 dager for søknader om individbaserte tjenester (22 dager i 2017) og 26 dager for søknader om systembaserte tjenester (28 dager i 2017).
- Statped leverte individbaserte tjenester til 405 av 422 kommuner i 2018.

KUNNSKAPSFORMIDLING

Kurs, konferanser, nettverk og annen kunnskapsformidling er en viktig del av arbeidet med å øke kompetansen på det spesialpedagogiske feltet i opplæringssektoren og viktige bidrag til å nå sektormålene. Statped arrangerte 404 kurs, konferanser, etterutdanninger og lignende i 2018. Antall deltagere var 9464. I del III

omtaler vi de fire nasjonale konferansene og arbeid med å utvikle nye former for kompetansespredning.

LÆRINGSRESSURSER

- Skoleåret 2018/2019 tilrettela Statped 203 nye lærebøker pedagogisk, enten i punktskrift eller som lydbok.
- I tillegg har vi levert 357 læreverk som reproduksjoner.
- Statped har de siste årene økt antall punktskriftbøker, og etterspørselen er fortsatt økende.

SKOLELYDBOK

Etter flere år med nedgang i utlån av skolelydbøker har utlånet nå økt kraftig som en følge av ny digital distribusjonsløsning og fjerning av gebyr for lydbøkene. Det er nå over 28 000 elever som bruker skolelydbok. Dette er en økning på 16 000 elever siden 2017. 2731 skoler bruker Statped skolelydbok, 626 flere enn i 2017.

I tillegg har 8409 lærere (mot 4145 i 2017) registrert seg for å kunne utforske bruk av systemet og bøkene med tanke på å veilede elevene. Tallene betyr at om lag 84 prosent av skolene er registrert og at om lag 3,4 prosent av elevmassen er lånere av skolelydbok (basert på Udirs skolestatistikk fra 2017/2018). Økt fokus på lydbøker har gitt økte forventninger hos både enkeltelever og skoler om innlesing av nye skolelydbøker.

TEGNSPRÅK-APPER

I 2018 ble det gjort 25 439 unike nedlastninger fra iTunes App Store til iPhone og iPad. Tallet er lavere enn foregående år, blant annet fordi Tegnordboka ble tilgjengelig som app i 2016 og ble derfor lastet ned mange ganger. Av 23 ulike tegnspråk-apper blir Tegnordboka mest lastet ned.

SALG AV LÆRINGSRESSURSER

Statped har de siste årene digitalisert veiledningsmateriell. Målet er å gi enkel tilgang til kunnskap og informasjon for ansatte i barnehage og skole. Produkter som tidligere ble solgt i papirform gjennom nettbutikken, kan nå lastes ned fra statped.no. De er mer tilgjengelige fordi de kan lastes ned enkelt, enten gratis eller til en rimeligere pris enn før. Resultatet er en jevn nedgang av salget fra nettbutikken. Det er i 2018 solgt 3667 læringsressurser gjennom nettbutikken, mot 5917 i 2017.

NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET

Tall i 1000 kroner	2018	2017	2016
Total utgiftsbevilgning	756 792	728 724	666 966
Totalt regnskapsførte utgifter	696 074	688 802	655 126
Oppdragsinntekter	33 672	35 902	36 288

	2016	2017	2018
Nye læreverk tilrettelagt (til punktskrift, leselist eller lyd)	132	150	203
Reproduksjoner av tilrettelagte læreverk	250	236	357
Utlånte skolelydbøker	30 000	78 000	129 000
Andel skoler som låner skolelydbøkene			84 %
Andel av elevmassen som er lånere av skolelydbok			3,4 %

DEL III

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

SAMFUNNSMANDAT OG BIDRAG TIL SEKTORMÅLENE

I denne delen rapporterer vi på gjennomførte aktiviteter og resultater på målene som er fastsatt, samt vårt bidrag til å nå sektormålene. Prioriterte oppgaver innenfor Statpeds faste oppdrag rapporteres under sektormålene og relevante hovedmål.

Statped skal bidra til å heve kompetanse og kvalitet på det spesialpedagogiske tilbudet for barn, unge og voksne innenfor Statpeds fagområder. Statped er sentral for å kunne nå forventningene og føringene som ligger i Lov om barnehager, og Lov om grunnskolen og den videregående opplæringen. Statped er delegert oppgaver som skal bidra til at sektormålene som er satt for barnehagen og grunnopplæringen nås jf. Prop.1 S 2017–2018:

Mål for barnehagen:

- barnehager med høy kvalitet som fremmer trivsel, lek og læring
- et tilgjengelig barnehagetilbud for alle barn
- forutsigbare rammevilkår som medvirker til mangfold og likeverd i barnehagesektoren

Mål for grunnopplæringen:

- elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
- flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring

INKLUDERING ER DET overordnede perspektivet for Statpeds målbylde 2017–2022. Inkludering handler i stor grad om at barnet eller eleven får ta del i fellesskapet. I praksis betyr arbeid med inkludering blant annet at ansatte tar i bruk modeller for inkluderende praksis i møte med brukerne. Vi arbeider systematisk med digitale løsninger som bidrar i inkluderingsarbeidet, for eksempel ved å finne ut hvordan ulike målgrupper kan benytte apper, programmer og verktøy i opplæringssituasjonen. Vi opplever stor etterspørsel på dette området. Vår erfaring er at praksisendring krever forankring både hos skoleeier, skoleledelse og i PPT.

ETT KONKRET EKSEMPEL på hvordan vi har jobbet for å bidra til inkluderende praksis er kompetanseutviklingsprosjektet *Felles løft for tidlig innsats i Hallingdal*. Den overordnede målsettingen for prosjektet har vært at barnehagene og skolene i Hallingdal skal preges av en inkluderende praksis der alle barna gis mulighet til å utvikle språklige og sosiale ferdigheter ut fra egne forutsetninger. Slutt-evalueringen viser at selv om *Felles løft for tidlig innsats i Hallingdal* er ulikt i og

på tvers av de seks kommunene, har prosjektet styrket regionen samlet sett og tilført kunnskap, kompetanse, planer, rutiner og samarbeidsstrukturer som er viktig for å skape inkluderende læringsfellesskap i barnehager og skoler i Hallingdal. Kommunene melder også tilbake at prosjektet har lagt et godt grunnlag for den videre kompetanseutviklingen i regionen.

STATPED HAR FÅTT I OPPDRAG å bistå Utdanningsdirektoratet med å ivareta den faglige vurderingen av søknader om tilskudd til utvikling av særskilte læremidler og *tilskudd til universell utforming av læremidler*. Vi har også bistått direktoratet med innspill til forbedringer og tydeliggjøring av krav og forbedring av søknadsskjema for tilskuddsordningen. I 2018 gjennomførte vi en spørreundersøkelse for å kartlegge hvilke behov utvalgte skoler har for nye læremidler. Kartleggingen dannet grunnlag for prioriteringer for årets utlysning. Statped har også fått i oppdrag å gi kompetanseutviklingstiltak for læremiddelutviklere. Statped vurderer at det i all hovedsak er positivt at vi har fått det faglige ansvaret for tilskuddsordningen, men ut fra henvendelser fra utviklere har det også medført noen utfordringer. Flere utviklere opplever det utfordrende at de ikke lenger kan bruke Statpeds spisskompetanse på smale kompetanseområder i prosjekter. Det kan ifølge dem både gå ut over kvalitet og at prosjekter ikke blir igangsatt fordi de ikke har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre dem og at det er vanskelig å få kompetanse fra andre.

KONKRETE TILTAK FOR å sikre inkludering og deltagelse er at prøver, eksamen og læremidler uformes universelt og ved behov tilpasses ulike elevers behov. Statped bidrar til dette *gjennom å produsere og tilrettelegge tilpassede eksamener og obli-gatoriske prøver*. Skoler med elever som bruker punktskrift, bestiller prøvene direkte fra Statped. Kartleggingsprøvene er i 2018 omprogrammert slik at de kan benyttes på flere plattformer. Det er etablert et tettere samarbeid mellom Matematikksenteret som utvikler nasjonale prøver i matematikk og Statped som tilrettelegger prøvene på *tegnspråk og punktskrift*. Hensikten med samarbeidet er å få tidlig informasjon om hva som er tenkt med oppgavene i prøvene, slik at tilretteleggingen kan imøtekomme oppgavens intensjon så langt det er mulig.

TEGNSPRÅK ER ANERKJENT som et fullverdig språk som det offentlige har ansvar for å styrke og utvikle. Statped bidrar til å øke kunnskapen og heve kompetansen om tegnspråk til personalet i barnehage, i grunnopplæringen og PP-tjenesten. Vårt mål er at brukere og samarbeidspartnere skal oppleve Statped som en tydelig aktør på det tegnspråkfaglige området.

Tegnspråkopplæringen har vært, og er, et prioritert område fra myndighetenes side, og som Statped følger opp i tråd med føringer som er gitt. For å bidra ytterligere til dette har vi i 2018 startet på arbeidet med å utrede ulike alternativer og modeller for hvordan tegnspråk skal ivaretas og styrkes fremover.

DET ER FEM fylkeskommunale videregående skoler som har et tilrettelagt og organisert tilbud for elever som har opplæring i og på tegnspråk. De fem knutepunktskolene er Nydalen videregående skole i Oslo, Sandefjord videregående skole i Sandefjord, Nordahl Grieg videregående skole i Bergen, Hetland videregående skole i Stavanger og Tiller videregående skole i Trondheim. Statped deltar *aktivt i de halv-årlige samlingene for knutepunktskolene*. Samlingene er en nyttig arena for nettverks- og relasjonsbygging, erfaringsdeling og felles kompetanseheving. Et aktuelt tema i møtene i 2018 har blant annet vært mangel på oppfølging av læringer ute i samarbeidsskoler til knutepunktskolene og av elever som går over på studier etter videregående opplæring.

STATPED IVARETAR skoleeierskapet for Skådalen skole for døvblindfødte i Oslo på vegne av Utdanningsdirektoratet. Skolen gir opplæring etter opplæringsloven med forskrifter for døvblindfødte elever. Målene for skolen er å gi opplæring av høy kvalitet ut ifra de kompetansemålene som framkommer av LK06- Kunnskapsløftet med særskilt tilpasning av elevenes individuelle behov. Skådalen skole for døvblindfødte har ti elever skoleåret 2018/2019. For

brukere og ansatte på Skådalen skole har 2018 vært et år preget av spørsmål om fremtidig eierskap. Foresatte og ansatte har bidratt med innspill i en referansegruppe for skolens lokaler. Prosessen styres av Utdanningsdirektoratet i samarbeid med Kunnskapsdepartementet.

I 2018 BLE DET signert en avtale mellom Statped og Trondheim kommune om overtagelse av Møller barnehage, med overdragelse fra 1. januar 2019.

REDEGJØRELSE FOR AKTIVITETER, RESULTATER OG EFFEKTER

HOVEDMÅL 1

Statped skal være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner og sørge for at alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.

DELMÅL 1.1

STATPED LEVERER TJENESTER MED GOD KVALITET

I henhold til tildelingsbrevet for 2018 skal Statped utvikle metoder for brukerundersøkelser som et grunnlag for egen evaluering av virksomheten. Målet er å utvikle et mer helhetlig og systematisk opplegg for evaluering av tjenester. Dette innebærer at vi sammen med bruker og/eller samarbeidspartner skal evaluere de enkelte tjenestene, og sette resultatene i ett system som kan benyttes til å videreutvikle og forbedre tjenestene. I 2018 har vi utarbeidet et evalueringssystem som foreløpig er testet som en pilot i et utvalg av saker i Statped midt. I løpet av første halvår 2019 skal systemet videreutvikles som en del av digitaliseringsprosjektet, før det implementeres i resten av organisasjonen. I tillegg til det tekniske og praktiske arbeidet med et slik system kreves mye tid og ressurser til forankring blant rådgiverne.

I digitaliseringsprosjektet har vi benyttet tjenstedesign som metode for å få innsikt i hvordan brukere og samarbeidspartnere opplever møte med Statped. Vi har dybdeintervjuet 34 brukere og

samarbeidspartnere, og kartlagt deres opplevelse og erfaringer med bruk av Statped. Resultatene viser at brukere som mottar tjenester er fornøyde, men det kan oppleves som vanskelig å komme i kontakt med Statped. Foreldre gir også tilbakemelding om at de i større grad ønsker å bli lyttet til og få delta i utarbeidelsen av planer og tiltak. En annen tilbakemelding som gjelder kvaliteten på tjenestene, er at det er viktig for skoler og barnehager at rådgivere fra Statped kommer ut til skolene og barnehagene og blir kjent med barnet. Vi følger opp tilbakemeldingene med piloter i den enkelte enhet.

Indikatorer til delmål 1.1

Antall skriftlige klager på tjenester mottatt av Statped

Ambisjonsnivå: Null

Resultat 2018: Null

Vi har ikke mottatt klager på tjenester i 2018. Fra 2019 vil en ny rutine for registrering og behandling av klager innarbeides i systemet for oppdragshåndtering/saksbehandling.

DELMÅL 1.2

STATPED HAR EN EFFEKTIV ADMINISTRASJON

Indikator til delmål 1.2

Indikator 1.2.1: Forholdet mellom

fagårsverk og øvrige årsverk

Ambisjonsnivå: Fagårsverk/øvrige 80/20

Resultat 2018: 83 % fagårsverk

(82 % i 2017)

Andelen fagårsverk har økt sammenliknet med 2017, og ambisjonsnivået er nådd. For å effektivisere etatens administrasjon ble Landsdekkende administrativ enhet etablert fra 1. mai 2018. Enheten bistår hele Statped med administrative støtte-tjenester innenfor arkiv, IKT, økonomi, lønn- og personaltjenester. Ved å samle de administrative tjenestene sikrer vi at disse tjenestene utføres effektivt, koordinert og helhetlig. Målet med Landsdekkende administrativ enhet er å gi tjenester til hele etaten på en kvalitativ og effektiv måte.

Internrevisjonen har i 2018 vurdert arkiv- og IKT-funksjonene i Statped. Formålet er å se på om organiseringen av avdelingene er egnet for å støtte opp om Statpeds overordnede mål og om organisering, roller og ansvar er i samsvar med god praksis på området. Ytterligere tiltak for å utvikle disse funksjonene vil bli vurdert når rapportene foreligger.

DELMÅL 1.3

DET ER EN KLAR ANSVARS- OG OPPGAVEDELING MELLOM STATPED OG SAMARBEIDSPARTNERE I TJENESTEYTINGEN

I 2018 har samarbeidet med kommunene vært høyt prioritert. Eksempelvis hadde landsdelssamlingen for PPT-nettverk i Nord-Norge 30-årsjubileum i 2018. Samlingen er blitt et knutepunkt for felles kompetanseheving av PPT i regionen og et viktig bidrag til samarbeidet mellom PPT, Fylkesmannen og Statped.

Statped midt arrangerte Fagtorg for 350 deltakere fra PP-tjenesten, barnehagemyndighet, skoleeier og Fylkesmannen. PPT deltok i planlegging av innholdet for konferansen. Tema for Fagtorget var inkludering, flerkulturalitet og digitalisering. Evalueringsrapporten viser gjennomgående svært gode tilbakemeldinger.

Møteplassen har blitt en etablert arena og vil videreføres i regi av Statped, selv om strategien for etter- og videreutdanning av ansatte i PP-tjenesten er avsluttet.

Regionene har gjennomført dialogmøter med PPT. Tema for møtene har blant annet vært gjensidig samarbeid og felles utviklingsprosjekter. Vi får tilbakemeldinger om at møtene gjør at PPT blir bedre kjent med Statped og gjør det lettere for PPT å ta kontakt når behov oppstår.

Rammeavtalene med kommuner og fylkeskommuner er ett av virkemidlene for å tydeliggjøre ansvars- og oppgavedelingen mellom Statped og kommuner/

fylkeskommuner. Regionene arbeider kontinuerlig med å få på plass nye avtaler, og i 2018 har antallet avtaler særlig økt i Statped sørøst. I 2018 har Statped rammeavtaler med 96 prosent av kommuner og fylkeskommuner, og vår ambisjon om å ha rammeavtaler med 95 prosent er dermed oppnådd. I tiden fremover gjennomføres kommune- og fylkessammenslåinger som gjør at det er nødvendig å reforhandle allerede inngåtte avtaler.

Et av målene i stortingsmeldingen som ble lagt til grunn for å opprette Statped som én nasjonal etat, Meld. 18 (2010–2011) Læring og felleskap, var å avgrense Statpeds oppgaver mot lokalt nivå for å unngå overlapping mellom de ulike tjenestene. Som rapportert også i 2017 er ansvars- og oppgavedelingen blitt tydeligere i løpet av de siste årene. Målet er likevel ikke fullstendig innfridd. Dette skyldes at kommunene er ulike og har ulikt kompetansenivå. Ettersom vårt mandat er å bistå kommunene når de mangler kompetanse, gir vi tjenester til noen kommuner som andre kommuner selv leverer. Det er også ulikt hvilke saker kommunen ønsker å løse selv, og noen velger å ikke søke om tjenester fordi de vet at det også vil kreve merarbeid for kommunen. Ser vi på alle kommuner under ett, vil vi nødvendigvis finne overlappende tjenester mellom kommuner og Statped. Det er imidlertid sjelden Statped og kommunen yter samme tjeneste innad i en kommune. Vi opplever også at de kommunene som har brukt oss tidligere og kjenner oss best, ofte ber om tjenester igjen. Dette kan bety at de er fornøyd med tjenestene. Det hender at kommunene søker om samme tjeneste én

gang til. Det kan også bety at vi ikke har lyktes med kompetanseoverføringen eller at det er høy utskiftning av personale i deler av sektoren.

NTNU Samfunnsforskning gjennomførte i 2018 en studie av Statpeds oppdrag, tjenester og ressursdisponering innen fagområdene syn, sammensatte lære-vansker og språk og tale. I rapporten beskrives ansvars- og oppgavefordelingen mellom kommune, fylkeskommune, Statped og andre nasjonale aktører på disse fagområdene. NTNU løfter fram følgende utfordringer mellom Statped og samarbeidsaktørene i tjenesteytingen:

- mangel på tydeliggjøring av Statpeds mandat, kompetanse og tjenester
- store forskjeller på kompetanse og kapasitet i PP-tjenesten i kommunene
- ulik/lav bestillerkompetanse i kommunene

NTNU peker på at Statped bør være en aktiv nettverksaktør og spille en sentral rolle i kobling av aktører som eksempelvis spesialisthelsetjenesten, BUP, NAV og fylkesmennene. NTNU skildrer dette som et uutnyttet potensial – ved økt kapasitet kan Statped arbeide for bredere nettverk bestående av flere aktører som arbeider nærmere brukeren.

Statped har tidligere rapportert at samhandlingen med fylkesmennene har et potensial som ikke fullt og helt er tatt ut. Vi har i 2018 prioritert å søke tettere samarbeid og etablere møtearenaer for at vi i større grad skal utveksle og benytte erfaringer og kunnskaper mellom Statped og de respektive fylkesmannsembetene. Tema i møtene tilpasses lokale behov.

Eksempelvis er resultat fra nasjonale prøver gjennomgått, og vi har diskutert hvilke områder som det bør fokuseres på i den systembaserte innsatsen i kommunene i det aktuelle fylket. Gjennomgang av andre typer statistikker og lokale kompetansetiltak er også diskutert. Den fremtidige organiseringen av fylkesmannsembetene i forbindelse med regionreformen og konsekvensen for fremtidige møteplasser har også vært tema for drøfting og planlegging. I enkelte fylker blir Statped invitert inn i arbeidet med den *desentraliserte kompetansestrategien*. Vår vurdering er at dette er nyttig for å kunne tilby lokalt tilpassede kompetansetiltak. Som tidligere rapportert ønsker Statped en formalisert rolle i dette arbeidet for å sikre kompetansespredning for våre brukergrupper.

HELSE

En prioritert aktivitet i 2018 har vært å implementere avtalestrukturen for samarbeid mellom Statped og spesialisthelsetjenesten. Statped har rammeavtaler med tre av fire regionale helseforetak. Det viser seg å være utfordrende å lage en overordnet avtale med Helse Sør-Øst RHF. Som vi rapporterte også i 2017 mener vi at det er behov for å klargjøre arbeids- og ansvarsfordeling mellom helse- og opplæringssektorene. Statped har behov for at disse drøftes på et mer overordnet nivå og har løftet disse problemstillingene til Utdanningsdirektoratet.

NAV

Alle regioner har avtaler med NAV hjelpemiddelsentraler i sine respektive regioner. I tillegg har vi en overordnet avtale på nasjonalt nivå som følges opp med møter, hvor den nasjonale ledelsen for hjelpemiddelsentralene og Statped møtes.

Indikatorer til delmål 1.3

Indikator 1.3.1: *Andel vedlegg til samarbeidsavtaler med skolene som har elever på deltidsopplæringen i Statped*

Ambisjonsnivå: 100 %

Resultat (2017): 82 % (95 %)

Av 173 elever (160 i 2017) på deltidsopplæringen er totalt 142 samarbeidsavtaler utformet og skrevet under av begge parter. Det jobbes med å få underskrevet og returnert alle samarbeidsavtaler fra elevenes bostedsskoler. Av de 173 elevene mottar 119 fjernundervisning. Dette er en økning fra 92 elever i 2017.

I 2018 er det gjennomført to pilotuker med deltidsundervisning i Statped Nord. Ukene er gjennomført i samarbeid med Tromsø kommune. Etablering av deltid i alle regioner sikrer mulighet for å bygge lokale nettverk og redusere reiseveien. Elevgrunnetilbudet førte til at disse ukene ble gjennomført i aldersblandede grupper. Parallelt med elevtilbudet ble det også gitt foreldre- og søskenkurs. Pilotene er evaluert med gode tilbakemeldinger. Fra 2019 etableres lokale uker som et fast tilbud også i Statped nord. Elevene får fortsatt tilbud om å delta i de aldershomogene gruppene i Statped midt.

Indikator 1.3.2 *Andel avslåtte søknader (om individbaserte tjenester), fordelt på regioner*

Ambisjonsnivå: 2 %

Resultat 2018 (2017): 0,7 %, 9 avslåtte søknader (1,9 %, 31 avslåtte søknader,)

Statped nord: 1

Statped midt: 1

Statped sørøst: 2

Statped vest: 5

Andel avslåtte søknader er gradvis redusert fra 9,1 prosent i 2014 til 1,9 prosent både i 2016 og 2017 og under én prosent i 2018. Vi prioriterer å være tilgjengelig for dialog og veiledning til både brukere, foreldre/foresatte, PPT og andre hjelpeinstanser i forkant av en eventuell søknad om tjenester. PP-tjenestene tar hyppigere kontakt med Statped før søknad sendes, og vi drøfter søknader på forhånd oftere enn før.

DELMÅL 1.4

STATPED HAR EN EFFEKTIV SAKSBEHANDLING OG GOD TILGJENGELIGHET

Vi har nådd ambisjonsnivået for saksbehandlingstid på 21 dager, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid er redusert med én dag fra 2017. Ventetiden er også ytterligere redusert, fra 49 til 40 dager. Vår vurdering er at ambisjonsnivået for ventetid kan ligge vesentlig under 70 dager, som er ambisjonen i dag.

Fra Statped startet med registreringen i 2014, har gjennomsnittlig saksbehandlings- og ventetid for individualsaker blitt redusert med henholdsvis 18 og 22 dager. Saksbehandlingstiden for systemsaker er redusert med 17 dager. I mange saker starter vi nå arbeidet med et videomøte, noe som gjør at vi kan arbeide raskere og gi likeverdige tjenester uavhengig av geografi. Det er positivt at prioriteringen med å redusere saksbehandlingstiden har gitt resultater.

Samtidig vet vi at mange brukere allerede har ventet lenge «i systemet» før de kommer i kontakt med Statped. Vi får særlig tilbakemeldinger fra ansatte i skoler og barnehager så vel som foresatte som mener at Statped fremstår som lite tilgjengelig. Dette kan skyldes at søknader om tjenester fra Statped går via PP-tjenesten. På bakgrunn av disse tilbakemeldingene er vi i gang med å prøve ut et lavterskeltilbud som kan benyttes av brukere, foreldre, ansatte i skoler og barnehager, PPT og andre. Tilbudet skal bestå av en telefon, e-post og chat-tjenestene som er

tilgjengelig uten søknad i forkant og hvor den som kontakter oss, kan drøfte problemstillinger anonymt.

For å bidra til tidlig innsats og bedre tilgjengelighet gir Statped vest allerede PP-tjenestene i regionen tilbud om å drøfte saker anonymt uten søknad i forkant. Resultatet av drøftingene er at PP-tjenesten enten raskt kommer videre i arbeidet eller får avgjort om de bør sende søknad. Når vi videreutvikler tjenester som lavterskeltilbud og anonyme casedrøftinger, er målet å komme tettere på brukere og samarbeidspartnere og styrke laget rundt brukeren.

Behandling av søknader om tjenester og kort ventetid for brukere i alderen null til sju år har blitt prioritert også i 2018. Resultatet er at de yngste aldersgruppene har lavere gjennomsnittlig saksbehandlingstid enn øvrige aldersgrupper.

Andre tiltak for å bedre tilgjengeligheten er etablering av landsdekkende faglig enhet samt at vi arbeider med å forbedre søknadsprosessen. Effektene av disse tiltakene vil vi kunne se fra 2019.

Indikator til delmål 1.4 (fra Udir)

Indikator 1.4.1 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på individbaserte søknader, fordelt på regioner.

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager
Resultat 2018 (2017): 21 dager (22)
Region nord: 23 dager (26)
Region midt: 23 dager (24)
Region sørøst: 21 dager (24)
Region vest: 14 (13)

Indikator 1.4.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på systembaserte søknader, fordelt på regioner

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager
Resultat 2018 (2017): 26 dager (28)
Statped nord: 30 dager (38)
Statped midt: 22 dager (31)
Statped sørøst: 25 dager (28)
Statped vest: 19 dager (16)

Indikator 1.4.3: Gjennomsnittlig ventetid på individbaserte søknader, fordelt på regioner

Ambisjonsnivå: 70 kalenderdager
Resultat 2018 (2017): 40 dager (49)
Statped nord: 33 dager (40)
Statped midt: 42 dager (64)
Statped sørøst: 44 dager (45)
Statped vest: 31 (53)

Indikator 1.4.4: Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader om landsdekkende tjenester

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager
Resultat 2018 (2017): 24 dager (28)

Indikator 1.4.5: Ventetid for landsdekkende tjenester

Ambisjonsnivå: Reduksjon fra 2017
Resultat 2018 (2017): 21 dager (24)

DELMÅL 1.5

STATPEDS TJENESTEYTING TIL KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER GIR EN TILFREDSSTILLENDEN BALANSE MELLOM INDIVID- OG SYSTEMBASERTE TJENESTER

Statped gir tjenester på både individ- og systemnivå. Det betyr at Statped støtter kommunene både i arbeidet med det enkelte barn og voksne med særskilte opplæringsbehov og tiltak rettet mot systemet rundt barnet. Statped vurderer at det er god balanse mellom individ- og systemsaker. Det er imidlertid vanskelig å vurdere tjenestene mot hverandre ettersom de er av ulikt omfang og innhold samt at en individtjeneste kan gå over til å bli en systemtjeneste. Skillet mellom individbaserte og systembaserte tjenester blir ofte fremstilt som kunstig og vanskelig å definere. Dette er oppfatninger som fremkommer både blant ansatte i Statped og blant ansatte i PPT¹. Vi arbeider alltid med individet i et system og fokuserer på laget rundt brukeren. Dette gjelder også for individbaserte tjenester.

Det er en nedgang i antall brukere som mottar tjenester fra Statped og en nedgang i antall systembaserte tjenester. En årsak til nedgangen i antall tjenester kan være at flere problemstillinger blir tatt hånd om gjennom anonyme casedrøftinger, slik at det ikke er nødvendig med større rådgivningstjenester fra Statpeds side. For eksempel har Statped vest satset på anonyme case-drøftinger som et

lavterskeltilbud for rask bistand til kommunen. Arbeidet med ytterligere å forbedre en systematisk registrering av slike former for tjenester, prioriteres fremover. Vi ser også at systemsakene er større både i antall involverte samarbeidspartnere samt tid og ressurser fra Statped. Reduksjonen både i antall aktive brukere og systemsaker kan også skyldes tettere oppfølging av sakene, blant annet fokus på å avslutte saker på riktig tid.

Indikatorer til delmål 1.5

Indikator 1.5.1 Antall aktive brukere

Ambisjonsnivå: Som for 2017
Resultat 2018 (2017): 7336 (7800)

Indikator 1.5.2 Antall systembaserte tjenester

Ambisjonsnivå: Som for 2017
Resultat 2018 (2017): 2184 tjenester (2460)

Indikator 1.5.3 Antall brukere som får et flerfaglig tilbud

Ambisjonsnivå: Økning fra 2017
Resultat 2018 (2017): 3715 (4 216)

¹MELLOM SYSTEM OG INDIVID, EN STUDIE AV STATPEDS OPPDRAG, TJENESTER OG RESURSDISPONERING INNEN FAGOMRÅDENE SYN, SAMMENSATTE LÆREVANSKER, SPRÅK OG TALE. NTNU SAMFUNNSFORSKNING

HOVEDMÅL 2

Statped skal videreutvikle spisskompetanse innenfor de fastsatte spesialpedagogiske fagområdene og være en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring på disse områdene.

DELMÅL 2.1**STATPED BIDRAR MED RELEVANT KOMPETANSE INNEN DE SPESIALPEDAGOGISKE UTDANNINGENE**

Statped har kompetanse på flere små fagområder, hvor UH-sektoren mangler kompetanse, og ansatte i Statped er etterspurte som forelesere ved universiteter og høyskoler. Vi får gode tilbakemeldinger, eksempelvis har årets forelesninger på master i syns- og audiopedagogikk fått høy skår både på relevans og innhold. Vi har også bidratt med å videreutvikle denne masterutdanningen.

Videre har vi bidratt med praksisplasser, sensur og workshops, og det er utdanningene som er avhengige av den kompetansen ansatte i Statped gir. I 2018 har vi bidratt med totalt 1139 forelesningstimer ved spesialpedagogiske utdanninger. Dette er en reduksjon på 312 timer fra 2017. Tall på forelesninger vil variere i tråd med etterspørselen. Det vil også være noe variasjon som følge av hvilke emner det undervises i. Eksempelvis ble ett emne i

audiopedagogikk avlyst, og da reduseres antall forelesninger. Noe av grunnen til nedgangen på forelesninger innenfor fagområdet sammensatte lærevansker skyldes at etaten manglet kompetanse på matematikkområdet i en lengre periode, samtidig som dette var et av de områdene UH-sektoren i størst grad etterspurte.

Kombinasjoner av Statpeds fagområder og teknologi og digitalisering mangler i utdanningene. Statped erfarer også at enkelte av utdanningene blir mer teoretiske. Disse utviklingstrekkene kan føre til at tilgangen på riktig spesialpedagogisk kompetanse reduseres. For å øke innsatsen rettet mot grunnutdanningene for lærere og barnehagelærere har det vært jobbet med å utarbeide digitale ressurser for disse målgruppene, med fokus på teknologi. Arbeidet er ikke ferdig, men vi har fått økt kunnskap om hva vi kan bidra med. Vi har også konkrete eksempler på hvordan teknologi kan brukes i praksis, noe vi mener studentene vil få nytte av. Vi har samarbeidet med UH i digitale utviklingsprosjekter for å sikre informasjonsflyt og prøvd ut digitale løsninger for å styrke fagutviklingen.

Indikatorer til delmål 2.1

Indikator 2.1.1 Antall forelesningstimer fordelt på fagområder

Ambisjonsnivå: På samme nivå som for 2017

Resultat 2018: 1139 (1451)

Døvblindhet: 28 (9)

Ervervet hjerneskade: 0 (16)

Hørsel: 189 (182)

Sammensatte lærevansker: 136 (311)

Språk og tale: 327 (300)

Syn: 255 (232)

Ukjent fagområde/annet: 204 (401)

DELMÅL 2.2**STATPED BIDRAR TIL KUNNSKAPS- OG INFORMASJONSSPREDNING I KOMMUNER OG BLANT BRUKERE****Indikatorer til delmål 2.1**

Indikator 2.2.1 Antall kurs arrangert av Statped

Ambisjonsnivå: Som for 2017

Resultat 2018: (2017) 404 kurs (490)

Indikator 2.2.2 Antall deltagere på kurs arrangert av Statped

Ambisjonsnivå: Som for 2017

Resultat 2018: (2017) 9464 deltakere (10 590)

Det er en nedgang i antall kurs og deltagere på kurs fra 2017. Noe av nedgangen skyldes et ønske om at kompetansehevingen vi gir til kommunene, skal skje igjennom læringsnettverk og arbeidsseminar. Dreiningen skjer på bakgrunn av tilbakemeldinger fra kommunene. Vi gjør oppmerksom på at det er feil i registreringen som bidrar til nedgangen. Noen kurs som tidligere ble registrert som to enkeltstående kurs, er i 2018 registrert samlet, og vi har oppdaget noen tilfeller av underregistrering av antall deltagere. Noen kurs streames, så det reelle antallet deltagere kan være høyere enn registrert.

Internrevisjonen gjennomførte i 2018 en gjennomgang av kurs- og konferansevirksomheten i Statped. Formålet med undersøkelsen var å vurdere innhold i og organisering av kursvirksomheten. Målet er å sikre at kursvirksomheten er hensiktsmessig innrettet og organisert for å nå målet om at Statped er en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring og spesialpedagogikk. Undersøkelsen viser at kursdeltarne som ble

intervjuet, er fornøyd med kurstilbudet og den faglige kvaliteten på kursene. Internrevisjonen vurderer at det er en styrke at kursene arrangeres på ulike lokasjoner. Det gjør det mulig å holde kurs i brukernes nærområder.

Samtidig viser undersøkelsen at det bør gjøres noen endringer i både form og innhold på kursvirksomheten for ytterligere å sikre et likeverdig tilbud og nå målet for kunnskaps- og kompetansespredningen. Rapporten anbefaler at Statped:

1. utarbeider en strategi for kurs- og konferansevirksomheten
2. vurderer å ta i bruk nye former for verktøy og metoder for kompetansespredning i tillegg til fysiske kurs
3. etablerer et systematisk opplegg for å innhente informasjon om hvilken kompetanse brukere og samarbeidspartnere har behov for
4. etablerer et helhetlig system for evaluering av kurs
5. øker samarbeidet mellom regionene for å sikre effektiv ressursbruk og et likeverdig tilbud

Vi har startet arbeidet med å planlegge hvordan vi skal følge opp disse anbefalingene. Vi er allerede godt i gang med anbefalingen om å ta i bruk nye former for verktøy og metoder for kompetansespredning i tillegg til fysiske kurs. Som en del av digitaliseringsprosjektet jobber vi med hvordan Statped i større grad kan bruke digitale læringsarenaer i kompetansespredning. Så langt har vi laget veiledere om hvordan ansatte kan gjennomføre webinarer og omvendt klasseromsundervisning. Implementering i linjen av disse og flere leveranser har startet opp i 2019.

Språk

fra

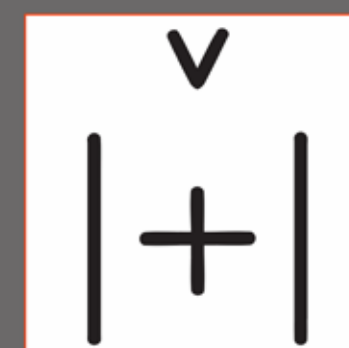
symboler

Vi

snakker

sammen

OMTALE AV NASJONALE KONFERANSER

Statpedkonferansen ble arrangert for tredje gang i 2018. Konferansen setter det spesialpedagogiske fagfeltet på dagsorden, og det kommer fagpersoner fra inn- og utland for å forelese. Tema i 2018 var Relasjoner. Konferansen hadde om lag 600 deltakere, med over 200 på venteliste.

SPOT-konferansen ble gjennomført for femte gang i 2018 med 520 deltagere, en økning på 70 fra 2017. Deltagerne representerte bredden av Statpeds målgrupper med en hovedvekt av lærere og ansatte i PP-tjenesten. Evalueringen er fortsatt god både fra deltagere og utstillere på konferansen. 86 prosent oppgav at konferansen har vært bra eller meget bra (mot 92 prosent i 2017). 86 prosent av utstillerne vurderer utbyttet som godt eller meget godt. Både interessen for konferansen og evalueringen viser at SPOT har blitt en etablert møteplass og viktig arena for erfaringsutveksling og kunnskapsformidling.

Statpeds årlige brukerkonferanse er en arena for kunnskap, erfaringsutveksling og relasjonsbygging. Tema for 2018 var digital tjenesteyting. Dag én og to var for

medlemmer i nasjonalt brukerråd, regionale brukerråd og faglige samarbeidsråd i Statped. På dag to deltok også andre interesserte. Årets konferanse samlet 132 deltakere og inneholdt blant annet to debatter, én debatt mellom ungdommer fra brukerorganisasjonene og Barneombudet, og én debatt mellom politikere fra utdanningskomiteen på Stortinget og brukerrepresentanter om funksjonshemmedes deltakelse i skolen.

Nasjonal nettverkskonferanse for ledere i PP-tjenesten er en del av strategien for etter- og videreutdanning av ansatte i PP-tjenesten. Målet med strategien har vært å øke kompetansen hos ansatte i PP-tjenesten og øke fokuset på systemrettet arbeid. I 2018 ble konferansen arrangert for femte gang med 310 deltagere fra alle fylker. Tema for konferansen var krysspresset lederne står i med fokus på dagsaktuelle endringer på det spesialpedagogiske feltet. Konferansen gikk over to dager, og Statped delte ansvaret for programmet med Utdanningsdirektoratet. PP-tjenesten var koblet på utviklingen av programmet, noe som bidro til at temaet og innholdet traff deltagerne godt.

FROKOSTSEMINARER

Statped har arrangert frokostseminarer, hvor målet har vært å spre kunnskap om ny forskning. Tema har vært barneha- gens betydning for barns psykososiale fungering, lekens betydning for læring og utvikling, stamming og dysleksi. To av seminarene ble holdt i samarbeid med UH-sektor. Det har vært økende interesse for deltagelse på seminarene, og temaene har fanget bredt.

STATPED.NO

Lærere, foresatte og ansatte i PP-tjenesten er brukere av nettstedet statped.no. Statpeds ambisjon for nettstedet er å nå flere med nyttig innhold basert på brukernes behov, og vi registrerer at bruken øker.

I 2018 hadde nettstedet 393 678 brukere. Tallet var 285 115 i 2017. Også antall sidevisninger øker. I 2018 var antall sidevisninger på 2 401 389. Tilsvarende tall for 2017 var 1 995 391.

SOSIALE MEDIER

Statped bruker flere ulike sosiale medier. Facebook og Instagram er spesielt nyttige kanaler for å spre informasjon og ha dialog utad. Hver måned når vi ut til mellom

50 000–100 000 personer på Facebook og Instagram. Antall følgere på Facebook og Instagram øker

jevnt. I løpet av 2018 fikk vi 2000 flere følgere på Facebook og ligger nå på 17 882. Vi publiserer også innhold på Twitter, Snapchat og YouTube. YouTube brukes som vår primære kanal til å publisere videoer. I løpet av 2018 hadde vi 114 700 visninger av våre videoer og nærmere 450 abonnenter.

INTERNASJONALT ARBEID

Statped har lang tradisjon med å samarbeide nordisk og internasjonalt innenfor det spesialpedagogiske feltet. Dette skjer blant annet i form av deltakelse i nordiske og internasjonale FoU-prosjekter, deltakelse i råd og utvalg samt kurs- og konferanse-samarbeid. Det er stor variasjon innenfor de ulike fagområdene hvor utbredt den internasjonale aktiviteten er, og det finnes ingen samlet oversikt over vår internasjonale deltakelse. Statped har en målsetting om å utarbeide en strategi for internasjonalt arbeid som vil foreligge i 2019.

HOVEDMÅL 3

Statped skal arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forsknings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i et samarbeid med universiteter og høyskoler.

DELMÅL 3.1
STATPED HAR EN STRATEGI FOR
PRIORITERING AV OMRÅDER FOR
FOU-ARBEID

Strategi for forsknings- og utviklingsarbeid i Statped 2018–2022 har vært førende for FoU-arbeidet i 2018. Strategien bygger på OECDs¹ definisjon av FoU: Forskning er virksomhet av original karakter for å skaffe til veie ny kunnskap rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser. Virksomheten forankres i anerkjente vitenskapelige prinsipper og metoder.

Utviklingsarbeid anvender kunnskaper fra forsknings- og praksisfeltet for å fremstille nye eller forbedrede produkter eller innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester. FoU-arbeid i Statped skiller seg fra annet utviklingsarbeid som inngår som en del av den ordinære tjenesteytingen ved at FoU-arbeid har en plan som utover mål og hensikt tydeliggjør hvilken kunnskap prosjektet skal gi, plan for publisering, rapportering og formidling av resultater og implikasjoner.

Det er identifisert behov for FoU-arbeid innen alle fagområder. På bakgrunn av overordnede prioriteringer i strategien og faglige vurderinger, oversendt

Utdanningsdirektoratet i mars 2018, er flere prosjektideer under utvikling, og det arbeides målrettet med å integrere FoU-arbeid i Statpeds kjernevirksomhet. Dette er en av forutsetningene for at Statped kan fylle rollen som en proaktiv aktør som identifiserer problemstillinger, temaer og fagområder som bidrar til inkluderende praksiser for barn og unge med særlige behov. Et eksempel på dette er et FoU-prosjekt knyttet til matematikk og matematikk-utvikling hos Statpeds brukergrupper. Mer kunnskap om dette temaet ble meldt som behov fra flere fagavdelinger. Det er derfor et område som vil bli prioritert i 2019. I arbeidet med å utvikle prosjektene vil det bli tatt kontakt med UH-sektor for et mulig samarbeid.

Statped jobber kontinuerlig med å utvikle nye prosjekter. Blant annet har Statped initiert et forskningsprosjekt i samarbeid med NTNU med tittelen «Rom for fellesskap? Holdninger og inkludering av barn med ulike funksjonsevner i skolen». Oppstart har vært utfordrende, med lang behandlingstid hos Norsk senter for forskningsdata (NSD) grunnet nye retningslinjer for personvern.

Statped har også i løpet av 2018 inngått et samarbeid med Sunnaas sykehus om et forskningsprosjekt knyttet til fagområdet ervervet hjerneskade. Prosjektet er initiert

av Sunnaas som har fått eksterne midler. Oppstarten skjer i 2019.

Kunnskap om hvordan ny teknologi kan bidra til å fremme inkluderende læringsmiljø er også et prioritert FoU-område. Et pågående prosjekt har som mål å innhente kunnskap om bruk av nettbrett som vilkår for deltagelse, læring og utvikling. Et annet prosjekt er knyttet til digital didaktikk med mål om å fremme læring og utvikling med bruk av ny teknologi. Begge prosjektene er et samarbeid med UiA.

Et pågående doktorgradsarbeid undersøker mobbing av barn med særskilte behov i barnehagen. Kunnskapen er viktig i arbeidet med å hindre at mobbing skjer i barnehage og skole. Et prosjekt med oppstart i 2018 har tema frafall i videregående skole for elever med særskilte behov. Hvordan kan man skape inkluderende

praksiser der alle elever kan lære, trives og utvikle seg og slik hindre at frafall skjer? Dette prosjektet er et samarbeid med UiT. Noen prosjekter, som mobbing og frafall i videregående skole, er flerfaglige og omhandler flere fagområder. Andre prosjekter er relatert til et fagområde. Et eksempel på dette er SYNSPUNKT, et nettsted om læringsmiljø og inkludering for blinde. Prosjektet er i samarbeid med Norges Blindforbund.

Oversikten under viser Statpeds pågående FoU-prosjekter, fordelt på fagområder og samarbeidsform. Forskningsprosjektene Statped er involvert i gjennomføres enten i samarbeid med (14 prosjekter) eller i regi av (5 ph.d.-prosjekter) en UH-institusjon. De sju prosjektene i egen regi er i hovedsak utviklingsprosjekter, men her inngår også den systematiske kunnskapsoversikten som er under utarbeidelse

PÅGÅENDE FOU - PROSJEKTER I STATPED I 2018

Prosjektene fordelt på fagområder	Ervervet hjerneskade	-
	Hørsel	2
	Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet*	-
	Syn	3
	Språk/tale	12
	Sammensatte lærevansker	2
	Tverrfaglig	13
Totalt		32
Prosjektene fordelt etter samarbeidsform	I egen regi	7
	I samarbeid med ekstern	6
	I samarbeid med UH	14
	I regi av UH – ph.d.-prosjekter	5
	Totalt	32

* Prosjekter innenfor fagområdet kombinerte syns- og hørselsvansker og døvblindhet finansieres av og rapporterer til Helse Nord.

¹The Measurement of Scientific and Technological Activities, Frascati Manual 2002: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development. Paris

i forbindelse med ASK-satsingen. Det er et behov for å utvikle flere slike systematiske kunnskapsoversikter der Statpeds brukergrupper inngår, og dette er et satsingsområde for 2019. De seks prosjektene vi jobber med i samarbeid med eksterne, er også i hovedsak utviklingsprosjekter, men ett av dem er et forskningssamarbeid med et forskningsinstitutt.

Antall prosjekter ligger på samme nivå som i 2017. Statped jobbet med 32 prosjekter i 2018. Ti av disse ble satt i gang i 2018. Fem ble ferdigstilt i løpet av året. Det er lite forskning både nasjonalt og internasjonalt relatert til Statpeds brukergrupper, og alle prosjektene er innen områder der den forskningsbaserte kunnskapen er mangelfull.

For å få flere ansatte til å publisere vitenskapelige rapporter og artikler ble det også i 2018 holdt skriveseminar. Målet var å øke antallet publikasjoner og 13 ansatte deltok. Likevel ble antall vitenskapelige rapporter og artikler redusert fra 11 i 2017, til seks i 2018. Dette kan skyldes at artiklene skal gjennom en tidkrevende fagfelleevaluering før publisering. Det betyr at noen av artiklene som ble påbegynt på skriveseminaret, først blir publisert i 2019.

DELMÅL 3.2

SAMARBEIDET MELLOM STATPED OG UH-SEKTOREN ER GODT

Statped har ramme- og/eller samarbeidsavtaler med 23 UH-institusjoner, 18 norske og fem utenlandske. Innholdet er i hovedsak knyttet til studierelaterte aktiviteter innen spesialpedagogiske og pedagogiske utdanninger. Statped har et utstrakt samarbeid med ulike utdanningsinstitusjoner,

bidrar innenfor en rekke studieprogrammer og gir faglige bidrag i form av forelesninger, veiledning, sensur og praksis.

Statped har inngått avtale med og samarbeider om forskningsprosjekter med åtte norske UH-institusjoner, fire europeiske UH-institusjoner og tre universitetssykehus. Samarbeidet om forskningsprosjekter er enten initiert av Statped eller på bakgrunn av henvendelse eller system-søknad fra UH.

Alle regioner og enheter rapporterer at samarbeidet med UH-sektor er godt. Statped leverer studierelaterte tjenester og kompetanse som det er stort behov for, og samarbeidet med UH-sektoren oppleves som givende og utviklende for både fagpersoner og fagområdene. En effekt av dette er at studentene møter forelesere med både teoretisk og praktisk erfaring. En annen effekt er at Statpeds rådgivere holder seg oppdatert både på nyere forskning og utvikling i faget.

Statped har kommet langt i å strukturere samarbeidet med UH-sektor og innføre prosedyrer og rutiner. Der ramme- og samarbeidsavtaler er inngått, regulerer disse samarbeidet. Dette praktiseres ikke helt likt, men i alle regioner og enheter er det på plass formelle avtaler, det finnes faste kontaktpunkter mellom Statped og UH-sektor og det er innført kontaktpersoner eller koordinatore for UH-samarbeidet. Vi har fått enkelte tilbakemeldinger fra UH om at det kan oppleves tungt og byråkratisk å komme i kontakt med Statped. På bakgrunn av disse tilbakemeldingene vil vi se på forenkling av rutinene for å sikre et godt og koordinert samarbeid fremover.

SEAD

Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) er en landsdekkende enhet lagt til region nord. SEAD skal, sammen med Statpeds øvrige enheter, yte tjenester og tilby kompetanse knyttet til samiskspråklige brukere innen Statpeds fagområder og sikre at Statpeds tjenestetilbud baserer seg på god forståelse for samisk språk og kulturutvikling. SEAD er nært knyttet til ulike arenaer i opplæringssektoren i Nord-Norge.

Strategi for Statpeds samiskspråklige arbeid og for SEAD som landsdekkende tjeneste ble vedtatt 1. mars 2018.

SEAD har gjort fremstøt mot PP-tjenestene i Troms, Nordland og Trøndelag for å gjøre Statpeds samiskspråklige tilbud bedre. Dette har resultert i flere søknader fra disse områdene. Samiskspråklige tjenester er gitt i regionale elevkurs innen hørsel.

SEAD og Senter for samisk i opplæringa gjennomførte Samiske pedagogiske fagdager i Jokkmokk som en nordisk konferanse. Det var ti forelesere og 360 deltakere (130 fysisk og 230 digitalt).

Konferansen ble finansiert av Sametinget, Senter for samisk i opplæringa og Statped nord.

En kartlegging av behov for samiskspråklig kartleggingsmateriell i utvalgte kommuner er gjennomført av SEAD og presentert for Udanningsdirektoratet. Finansieringen av materiellet er avklart, og planleggingen av arbeidet med å lage materiellet er i gang.

En rekke med samiske læringsressurser ble ferdigstilt i løpet av året. Videre har SEAD arbeidet med å presentere flerspråklige fagartikler innen samiskspråklig spesialpedagogikk og artikler om samiskspråklige læringsressurser og kartleggingsmateriell på statped.no.

Skisse til Statpeds første FoU-prosjekt rettet mot samiskspråklige tjenester på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå er utarbeidet. Prosjektskissen er kvalitets-sikret blant annet av UiT.

STATUS FOR OPPDRAGSBREV OG SÆRSKILTE AKTIVITETER

OPPDRAGSBREV

Oppdragsbrev S 06–13 Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT 2013–2018 (SEVU – PPT)
Statped har oversendt sluttrapport for oppdraget til Utdanningsdirektoratet. Etterutdanningene Statped har utarbeidet i forbindelse med dette oppdraget, er etterspurt og flere kurs innen ASK, inkluderende sakkyndighetsarbeid og utviklingsmessige språkvansker er startet opp i prosjektets slutfase og vil avsluttes i 2019.

Oppdragsbrev S 01–16 – og hva så?
Flerkulturell er et samarbeidsprosjekt mellom OUS Rikshospitalet og Statped. Prosjektets målgruppe er foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn med små barn som kan være aktuelle for å få cochlea-implantat. Vår vurdering er at resultatene fra prosjektet også vil ha nytteverdi for en større foreldregruppe. I gjennomføringen av prosjektet har vi valgt følgende hovedmål:

- 1. øke kompetansen i å kommunisere med målgruppen
- 2. utvikle bedre samarbeidsrutiner mellom OUS og Statped for denne målgruppen.

Vi har gjennomført idémyldringer internt og eksternt med involvering fra både brukerorganisasjoner og fagmiljøer. Videre har vi gjennomført samtaler med foreldre (brukere/pasienter), der vi har spurt om deres erfaringer i møte med OUS og Statped. Disse kartleggingene av brukererfaringer fortsetter i 2019. Resultatene skal legges til grunn for planlagt

kompetanseheving, som skal gjennomføres for alle ansatte ved OUS og Statped i mai 2019. Vi vil fortløpende vurdere tilbakemeldinger fra idémyldringene og foreldresamtalene opp mot våre nåværende rutiner.

Oppdragsbrev S 01–17 – Forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon som satsingsområde

Statped skal gjennom sitt arbeid heve kompetansen om alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) ut til personalet i barnehager, i grunnopplæringen samt PP-tjenesten, slik at alle barn, unge og voksne har muligheten til å bruke sine kommunikasjonsformer i utdanningen. Oppdraget består av seks deloppdrag og har en varighet på tre år.

Nasjonalt ASK-team ble etablert 1. mars i 2018 og ble fra 1. mai en del av Landsdekende faglig enhet, i tråd med deloppdrag 1. ASK-teamet har i 2018 bidratt på konferanser, holdt foredrag og gjennomført kurs både internt og eksternt for å øke kompetansen lokalt i kommuner, fylkeskommuner, barnehager og skoler og bidra til en mer tilpasset barnehage- og skolehverdag for ASK-brukere.

Deloppdrag 3, ASK-veileder for barn under opplæringspliktig alder, ble ferdigstilt og overlevert Utdanningsdirektoratet i oktober 2018. <https://www.udir.no/ask>. Denne ble lansert på Litteraturhuset i Oslo, hvor fagpersonene presenterte veilederen og det ble holdt innlegg bl.a. fra CP-foreningen og ISAAC Norge. Lanseringen ble også

streamet. I etterkant har vi meldt fra til Utdanningsdirektoratet at det er behov for en plan for implementering av veilederen i kommunene og fylkeskommunene. Samtidig er det behov for å oppdatere veilederen for barn i opplæringspliktig alder (ASK i skolen).

Deloppdrag 6, om å innhente kunnskap om problemområder knyttet til prøve- og vurderingstilpasning for elever som bruker ASK, er gjennomført. Mesteparten av

arbeidet med litteratursøket til kunnskapsgrunnlaget er gjort med bistand fra NTNU.

De siste tre deloppdragene har leveranse i 2019. Disse har hatt høyest prioritet i teamets arbeide i 2018. I arbeidet samarbeides det bredt internt i Statped for å benytte kompetanse fra alle enheter. Det har også vært et godt, men tidkrevende samarbeid med blant annet NAV, PPT og helsesektoren.

ANDRE SÆRSKILTE AKTIVITETER OG KRAV TIL RAPPORTERING

Aktivitet	Status
Bistå Utdanningsdirektoratet i «0-24-samarbeidet» på de områdene som er relevante for Statpeds virksomhet og etter nærmere avtale med direktoratet.	Deltagelse i arbeidsgruppen for barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier. Arbeidsgruppen har i 2018 gjennomført workshops med brukere og ansatte i tjenesten for å innhente informasjon om brukernes behov. Første utkast til tiltak er levert styringsgruppen for 0–24-satsingen. Rapport med endelig forslag til tiltak ferdigstilles våren 2019.
Bistå og samarbeide med NTNU/ Nasjonalt senter for matematikk i opplæring ved planlegging og gjennomføring av nasjonal nettverkssamling for kompetansemiljøer som arbeider med matematikkvansker.	Arbeidet er gjennomført som planlagt. Dette arbeidet har bidratt til en reetablering av et nasjonalt samarbeid for kompetansemiljøer i Norge som arbeider med matematikk. Nettverket har i dag representanter fra hele landet både fra UH-sektor, PP-tjenester, Matematikksenteret og Statped. Gjennom arbeidet bidrar Statped også med støtte til kommunenes arbeid med regjeringens realfagssatsing i norsk skole.
Vurdere hovedansvar og fordeling av oppgaver knyttet til utredning av dyskalkuli mellom opplærings- og helsesektoren. Oppgaven er forankret i rapporten Anbefalinger for arbeid med barn og unge som presterer lavt i matematikk v/ Tone Dalvang m.fl.	Det er nedsatt en arbeidsgruppe, som er godt igang med informasjonsinnhenting. Dette skal skape et godt kunnskapsgrunnlag for videre vurderinger. Det er etablert kontakt med flere samarbeidsparter for bidrag. Arbeidet vil avsluttes innen årsslutt 2019.
Bistå direktoratet i arbeidet med læreplaner og veiledningsmaterieell for hørselshemmede i forbindelse med fagfornyelsen ifølge Meld.St.28 (2015-2016) Fag – Fordypning – Fornyelse	Statped bistår Udir.

Aktivitet	Status
Bistå Utdanningsdirektoratet i utviklingen av nettressurser knyttet til vurdering for læring.	Statped bistår Udir.
Utvikle metoder for brukerundersøkelser som et grunnlag for egen evaluering av virksomheten.	Se omtale under delmål 1.1
Oversikt over de områdene innenfor Statped sine fagområder der Statped mener at det er behov for mer forskning og kompetanseutvikling.	Oversendt Udir 15. mars 2018
Disponeringsplan for ubrukte restmidler fra tiden før omorganiseringen av Statped (cirka 3 millioner), ref. tilsvarende rapportering ved 2. tertial 2016 og 2017. Midlene forutsettes brukt til formål. Frist 15.3.18	Oversendt Udir 15. mars 2018
Utarbeide overordnet plan for oppfølging av barn og unge med medfødt døvblindhet som går i lokale barnehager og skoler. Frist 15.3.18.	Oversendt Udir 3. april 2018
Utvikle og tilby etterutdanningskurs i inkluderende sakkyndighetsarbeid knyttet til store sammensatte lærevaner. Dette omhandler utrednings- og tiltaksarbeid som skal bidra til en mer inkluderende praksis i barnehager og skoler	Dette oppdraget er rapportert til Udir. i sluttrapporten for SEVU-PPT. Se også rapportering oppdragsbrev.
Opprette og arrangere jevnlige møteplasser med Nasjonal behandlingstjeneste for cochleaimplantat hos barn.	Møter er gjennomført i samarbeid med Rikshospitalet.
Utvikle tiltak for formidling og veiledning av god, inkluderende praksis knyttet til digitale læremidler, læringsressurser og hjelpemidler. Frist: Sammen med rapport 2. tertial.	Statped arbeider med prosjektet digital didaktikk som blant annet produserer e-læringsmoduler om bruk av digitale læremidler i undervisningen.
Deltidsopplæring er et permanent skolefaglig tilbud fra 01.08.17. Tilbudet vurderes og justeres etter 01.08.20.	Rapporteres under hovedmål 1

Aktivitet	Status
Tilbud om digitale nettverk for lærere og fjernundervisning i tegnspråk til lærere og assistenter iverksettes fra 01.08.2018.	Statped har etablert digitale nettverk og fjernundervisning for lærere. Dette er en ressurskrevende oppgave, og etaten arbeider med å sikre effektiv organisering.
Kartlegging av behov for tegnspråklig tilbud til barn under opplæringspliktig alder. Frist: 31.12.2017	Oversendt Udir 18. september 2018.
Sluttrapportering av pilot, tilrettelegge tegnspråkopplæring for barn i barnehagemiljø. Frist: 31.12.2020	Planlegging pågår.
Tilby søskenkurs i tegnspråk for alle regionene fra 1.1.2018.	Alle regioner tilbyr søskenkurs. Det arbeides fortsatt med å gjøre tilbudet mer likt på tvers av regionene.
Kartlegge behov, vurderinger og anbefalinger for tegnspråklig tilbud for KODA. Frist: 31.12.2017	Statped tilbyr deltidsundervisning til barn og unge som er KODA når kommunene søker om dette. Statped har utover det ikke mulighet for å ha oversikt over antall barn som fødes med døve foreldre. Dette registreres ikke.
Sluttrapportering av pilot, tjenestetilbud til videregående skoler som har behov for å tilrettelegge tegnspråkopplæringen til sine elever. Frist: 31.12.2020	Planlegging pågår.
Bistå Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i utviklingen av kompetanseutviklingspakker innenfor Språkløyper – nasjonal strategi for språk, lesing og skriving (2016–2019).	Utarbeidelse av kompetansepakke språkvansker for ungdomsskole og videregående skole pågår i samarbeid med lesesentret. Statped bidrar med kompetanse fra hele landet. Arbeidet vil bli avsluttet høsten 2019.
Bistå og samarbeide med NTNU/Nasjonalt senter for matematikk i opplæring i utviklingen av kompetanseutviklingspakker for skoler/barnehager/PPT som tiltak i mål 2 i Nasjonal realfagsstrategi (2015–2019)	Tre moduler av kompetanse-utviklingspakkene er lagt ut på Matematikksenterets nettsider. Flere vil bli lagt ut gjennom 2019. Vi mener dette vil bli nyttige verktøy for skoler og PP-tjenester i oppfølgingen av elever som presterer svakt i matematikk. Det vil også bidra til større fokus på tidlig innsats på området (jfr. Lov 8. juni 2018 nr 27 om bl.a. plikt for skolen til å gi egne intensiv opplæring på 1.-4. trinn).
Bistå Utdanningsdirektoratet i arbeidet med å gjennomføre en modellutprøving for økt inkludering av barn og unge med særskilte behov i barnehage og skole gjennom bedre utnyttelse av de samlede ressursene ved Statped, Fylkesmannen og lokalt nivå, i utvalgte regioner (2017–2019)	Arbeidet pågår i begge regioner. Det har vært utfordrende å sikre samarbeid med kommuner. Tilbakemeldingene fra deltagende kommuner er positive. Arbeidet med digital didaktikk er et prosjekt som inngår i satsingen.

REDEGJØRELSE FOR RESSURSBRUK

PRIORITERTE EFFEKTIVISERINGSTILTAK

SKOLELYDBØKER

I 2017 inngikk Statped et samarbeid med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) om digital distribusjon av lydbøker. Med denne løsningen kan lydbøkene lastes ned eller streames. Det blir enklere for elevene å spille av lydbøkene på den plattformen de måtte ønske. Skolen/lærerne kan administrere lån av skolelydbøker for sine elever, og eleven kan også selv administrere sine boklån. Gjennom den nye løsningen kan elevene få tilgang til både skolebøker og folkebiblioteklitteratur på lyd. Gebyret på utlån ble også fjernet. Statped har i 2018 deltatt på stand/utstillinger på flere ulike nasjonale konferanser for å informere om det nye lånetilbudet.

Etter flere år med nedgang i utlån av skolelydbøker, har ny løsning ført til kraftig økning i både antallet utlån og antall elever som låner. Det er nå over 28 000 elever som bruker skolelydbok. Dette er mer enn dobbelt så mange som i 2017.

Vi erfarer at ny, digital distribusjonsløsning og fjerning av gebyr for lydbøkene, har gjort lydbøkene mer tilgjengelig for elever som har behov for lydbok som en støtte i undervisningen. God tilgang og fokus på lydbøker har også medført økte forventninger til innlesning av flere nye skolelydbøker fra både enkeltelever og skoler.

PUNKTSKRIFTBØKER

Statped har i 2018 i all hovedsak klart å levere på skolenes ønsker om tilrettelagte punktskriftbøker. På grunn av tidligere utfordringer med å møte etterspørselen etter levering av punktskrift på papir, valgte vi i 2018 å benytte oss av Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks (NLB) konverteringssystem for å produsere de papirpunktbøkene vi ikke hadde kapasitet til å produsere. E-bøker konverteres da til papirpunkt via NLBs automatiserte konverteringssystem. De elevene som mottar papirpunktbøker trykket av NLB, får en litt annen punktbok enn det de er vant til å motta fra Statped. Vi har ikke mottatt

klager på kvaliteten på papirpunktbøkene. Vi synes det er bedre at vi faktisk leverer med noe mindre tilrettelegging enn at elevene ikke får bøkene i de formatene de ønsker.

Vi har fortsatt en utfordring når det gjelder tilrettelegging av bøker i matematikk/realfag. Her er tilretteleggingsbehovet stort for hvert enkelt læreverk, og det må gjøres prioriteringer ut fra kapasitet. For de læreverkene vi ikke har nyprodusert, har alle elever/skoler fått alternativt læreverk for aktuelt fag og trinn.

Statped ser at det er behov for å effektivisere bokproduksjonen for å kunne levere så gode bøker som mulig til alle elever. Produksjon av punktskriftbøker er samordnet med produksjon av skolelydbøker. Statped har i 2018 besluttet å inngå et samarbeid med NLB om en større omlegging av bokproduksjonen for å automatisere flere manuelle prosesser. Dette arbeidet planlegges gjennomført i 2019 og vil først få effekt for 2020-produksjonen.

ADMINISTRATIVE FUNKSJONER

Etter etableringen i 2013 har Statped jobbet med effektivisering og organisasjonsutvikling av etatens administrative tjenester. I 2018 har vi gjennomført anbudsprosesser for renholds- og kantinedrift. Staten drifter etter dette ikke lenger denne typen tjenester. Effektiviseringsgevinsten er knyttet til redusert antall ledere og mindre intern administrasjon. Vi startet også en internrevisjon av arkiv- og IT-avdelingene

for å vurdere oppgavesammensetning og kompetanse i disse avdelingene opp mot etatens målsettinger.

ØKONOMISK EFFEKTIVITET

Etatens samlede tildeling i 2018 var 757 millioner kroner. Kostnadene til lønn og husleie, utgjør 80,2 prosent av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Disse kostnadene er hovedtyngden av etatens drift. I en etat som leverer kompetansetjenester, vil lønnskostnadene være den største kostnaden. Kostnadene til lønn og husleie er på samme nivå som tidligere og i tråd med etatens forventning. Antallet årsverk i 2018 var 670 og til sammenligning var antallet årsverk i 2017 på 674. Statped skal gi lik tilgang på tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner. Det medfører en utstrakt reisevirksomhet for de ansatte. Reiseutgiftene beløper seg til 27,2 millioner kroner.

Etaten har en samlet mindreutgift på i underkant av 34 millioner kroner på post 01 og i underkant av åtte millioner kroner på post 45. Deler av mindreutgiftene på post 01 og hele mindreutgiften på post 45 er søkt overført til 2019. Deler av mindreutgiftene er knyttet til utsettelse i arbeid med nye oppdrag, der tildelingene ble gitt i desember. En stor del av mindreutgiften er også knyttet til lønnskostnader, der etaten har erfart at tilsettingsprosessene tar lang tid og at det innen enkelte fagområder er vanskelig å rekruttere. Dette er omtalt som risikoområder under fremtidsutsikter.

Prosjektene fordelt etter samarbeidsform	2016	2017	2018
Nye læreverk tilrettelagt (til punktskrift, leselist eller lyd)	132	150	203
Reproduksjoner av tilrettelagte læreverk	250	236	357
Utlånte lydbøker	30 000	78 000	129 000
Andel skoler som låner skolelydbøkene			84 %
Andel av elevmassen som er lånere av skolelydbok			3,4 %

A photograph of two young women standing in profile, facing each other against a dark grey background. The woman on the left has long, straight blonde hair and is wearing a light pink shirt. The woman on the right has long, dark brown hair and is wearing a black and white t-shirt. They are both looking towards the center, creating a sense of connection or confrontation.

DEL IV

STYRING OG KONTROLL I ETATEN

ETATENS RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Statped benytter DFØs metode for risikostyring. Vi arbeider fortløpende med å forenkle og implementere internkontrollen. Forum for å koordinere internkontroll er videreført. Vi har etablert årshjulet for internkontroll med et tema hver måned.

I 2018 er det registrert 21 avvik. Disse er fulgt opp og avsluttet i tråd med etablert avviksrutine. I arbeidet med å videreutvikle varslingsrutinen har vi prioritert å være tydelig på hvordan vi skal følge opp eventuelle «Me Too»-saker.

Avtalen med Deloitte om internrevisjon er videreført i 2018. Internrevisjonen har undersøkt kurs- og konferansevirksomheten. I tillegg har vi begynt på gjennomgang av IT-avdelingen og arkivavdelingen. Disse avsluttes i 2019.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHETSARBEID

Helse, miljø og sikkerhetsarbeidet er en del av det løpende internkontrollarbeidet. Arbeidsmiljølovens krav om HMS er innarbeidet i internkontrollen i Statped.

Statped har ett arbeidsmiljøutvalg (AMU) i hver region og ett for hele etaten. I AMU sitter representanter for ansatte og ledelsen. Ingen AMU melder særskilte forhold knyttet til dårlig arbeidsmiljø, og det er gjennomført vernerunder i alle regioner. Det er gjort arbeidsplassvurderinger der det har vært aktuelt.

Medbestemmelse i Statped skjer i IDF-møter (informasjon, drøfting og forhandling), jfr. Hovedavtalen i staten. Ansatte er representert av hovedtillitsvalgte fra Akademikerne, Forskerforbundet, NTL, Utdanningsforbundet og YS. Hovedverneombudet deltar også i Statped IDF og har uttalerett, men ikke stemmerett. Statped

IDF arbeider på nasjonalt nivå. I tillegg er det fire regionale IDF og ett for landsdekkende fag og administrasjon.

Hovedverneombudet deltar fast i Statped AMU, og de fire regionverneombudene deltar i regionale AMU. Det er også verneombud ved alle Statpeds kontorsteder/lokasjoner. Verneombudenes fokus i 2018 har vært å følge opp og samordne vernetjenesten i etaten for å sikre at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig. Hovedverneombudets rolle er å sikre en bredere debatt og bedre informasjon spesielt knyttet til sykefravær og omstilling.

Akan-utvalget er et underutvalg under AMU. Akan-arbeidet i etaten har informasjonsmøter med både ledere og medarbeidere. Utvalget har informert om nettbasert Balance-Test og oppfordret ansatte til å gjennomføre testen. «Balance-testen» bevisstgjør hver enkelt på Akan-temaer.

Det samlede sykefraværet, inkludert egenmeldinger, var på 7,47 prosent i 2018. Dette er en nedgang på 0,09 prosentpoeng

fra 2017, da det samlede sykefraværet var på 7,56 prosent. Det samlede legemeldte sykefraværet for hele Statped i 2018 var på 5,87 prosent. Dette er en nedgang på 0,04 prosentpoeng fra 2017, hvor det samlede legemeldte sykefraværet var på 5,91 prosent.

Sykefraværet i etaten varierer mellom enhetene. Vi har rutiner for å følge opp sykefravær. Fravær følges tett opp i alle regioner og er tema i styringsdialogene mellom direktør og region- og avdelingsdirektørene. De fleste ledere og verneombud har deltatt på kurs i sykefraværsoppfølging.

Ny IA-avtale for perioden 2019–2022 ble inngått i desember 2018. Nasjonale mål i IA-avtalen er å redusere sykefraværet med ti prosent. For Statped vil det si å redusere sykefraværet til 6,72 prosent innen 2022.

I desember 2018 gjennomførte Statped en medarbeiderundersøkelse. Resultatene kom i januar 2019, og tiltak vil derfor skje i første halvdel av 2019.

ANSKAFFELSER

Statped har rutiner for anskaffelsesprosesser og maler i samsvar med regelverket for anskaffelser. Vi bruker verktøyet KGV Light. Anskaffelser skjer i dialog med fagansvarlig for anskaffelser og avtaler,

som vurderer terskelverdi, kvalitetssikrer konkurransedokumenter, administrerer anskaffelsesprosesser og bistår i vurderingen og valg av leverandør samt avtaleinngåelse.

LIKESTILLING OG TILGJENGELIGHET, AKTIVITETS - OG REDEGJØRELSESPLIKTEN

I samtlige stillingsannonser oppfordrer Statped alle kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn. Likevel har Statped en skjev kjønnsfordeling og er oppmerksom på dette ved tilsetting.

Kvinner er overrepresentert innenfor vår sektor. I 2018 tilsatte Statped 94 medarbeidere; 16 menn og 78 kvinner. 13 var interne søkere og 81 eksterne. Kvinner og menn har tilnærmet identisk andel av lønnsmasse som av stillingsandel.

Statped har i 2018 ansatt én person med utenlandsk opprinnelse. Gjennom Statens traineeprogram for personer med høyere utdanning med nedsatt funksjonsevne tilsatte Statped tre personer i 2017. Alle disse fikk forlenget engasjementet for hele 2018. Vi har tilsatt én person med nedsatt funksjonsevne. Antallet er begrenset til de kandidatene som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne eller utenlandsk opprinnelse og ønsker at det skal tas med i betraktningen ved innkallelse til intervju. I 2019 vil vi utarbeide rutiner knyttet til ansettelser av personer med hull i CV-en. Statped har tolk på arbeidsplasser for ansatte som er brukere av tegnspråk og har signert en samarbeidsavtale om tolk på arbeidsplass med NAV for å sikre denne tjenesten videre.

STATPED HAR STORT FOKUS PÅ UNIVERSELL UTFORMING

Dette gjelder både i tilrettelegging av arealer, i kommunikasjonsarbeid og ved avvikling av kurs- og konferansevirksomhet. I 2018 laget vi interne retningslinjer som skal sikre godt universelt utformede

arrangementer i Statpeds regi. I arbeidet med ny kommunikasjonsplattform er det lagt vekt på å oppfylle kravene til AA-tilgjengelighet, slik det er fastsatt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.

INTERN KOMPETANSEUTVIKLING

Statped har felles kompetanseutvikling for alle ledere. Dette er et toårig løp med samlinger fire ganger i året over to dager. Innholdet er de fire lederkompetansene som Difi peker på i Arbeidsgiverportalen; relasjonskompetanse, systemkompetanse, utviklingskompetanse og resultatkompetanse.

Alle medarbeidere i Statped tar kurset digital grunnkompetanse, som er utviklet i samarbeid med Universitetet i Agder. Temaene er samhandling, multimedia, sikkerhet og digitale verktøy. Kurset gir enten 7,5 studiepoeng eller studiebevis. Alle skal gjennomføre kurset innen utgangen av 2019.

Nye medarbeidere gjennomfører et introduksjonsprogram, som består av felles kurs, fadderordning, e-læring og tett oppfølging under opplæring. Vi har vedtatt kompetanseplan etter mål i den vedtatte kompetansestrategien. Tema for sentrale kompetansetiltak fremover er prioritert og besluttet.

SÆRSKILTE FORHOLD SOM GJELDER ÅRET

ÅRETS FELLESFØRINGER

Arbeidslivskriminalitet

Statped har anskaffelse- og avtalemaler som stiller krav til etterlevelse av bl.a. Barnekonvensjonen (det vises særlig til artikkel 32), og det stilles krav om minstelønn som minimum skal følge tariffestet lønn. Statped har også krav knyttet til ivaretagelse av miljø. Disse områdene følges opp i forvaltningen av avtalene i avtaleperioden. I det elektroniske anskaffelsesverktøyet KGV Light ligger også ESPD-skjema som fylles ut for konkurranser over terskelverdien. Her må leverandøren bekrefte ansvar knyttet til en rekke krav om blant annet etisk handel og arbeidskriminalitet.

Omorganisering – bidrag til tydeligere arbeidsdeling og samordning i sektoren
Statped har deltatt i ulike samarbeidsforum etablert av Kunnskapsdepartementet for å bidra i departementets arbeid med tydeligere arbeidsdeling og bedre samordning i sektoren.

Læringer

Statped hadde i årene 2015 til 2017 én til to læringer. Disse var tilknyttet skole- og barnehagedriften. Da denne virksomheten ble overført til kommunene, falt denne lærlingearenaen bort. Etaten har i 2018

arbeidet med å bli godkjent som lærebedrift i kontor- og administrasjonsfaget og fikk godkjenning i februar 2019. Etaten har signert avtale med OK stat som opplæringskontor. Fra høsten 2019 opprettes det to lærlingplasser i Statped. I løpet av 2018 har vi også gitt tilbud om yrkesfaglig praksis for en elev i videregående skole.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Statped oppdaterte i 2018 kriseberedskapsplanen med utgangspunkt i en tidligere øvelse og omorganiseringen av etaten. Toppledergruppen har gjennomført en mindre øvelse med bruk av den nye beredskapsplanen. Kriseberedskap er også et tema i årshjulet for internkontroll.

Etaten har gjennomført flere ROS-analyser knyttet til Statpeds viktigste IKT-systemer (Fabris og ePhorte), som håndterer sensitive personopplysninger. Vi har også gjort ROS-analyser vedrørende Workplace og Office 365. Statped har i 2018 fokusert på å ivareta vilkår knyttet til nye personvernregler (GDPR). Det er satt i gang et helhetlig arbeid på området, herunder ny personvernerklæring på våre nettsider. Temaet har også vært et særlig fokusområde for arbeidet i digitaliseringsprosjektet.

Slik har Statped fulgt opp de fem tiltaksområdene i Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen:

1. Styring og kontroll

Statpeds styringssystem for informasjonssikkerhet er en del av etatens samlede system for internkontroll og følges opp av IKT-avdelingen. Styringssystemet bygger på veiledningen fra Difi. Etaten har god oversikt over tilgangen til de ulike systemene og oversikt over de systemer som behandler personopplysninger. Statped benytter DFØs systemer og rutiner for økonomi- og personalforvaltning. Rutiner er skriftlige og oppdateres fortløpende.

2. Sikkerhet i digitale tjenester

Statped følger DFØ sine krav knyttet til økonomi- og personalsystemene, og ivaretar de sikkerhetsforhold som gjelder for dette. I forbindelse med digital postforsendelse til brukere og foresatte (DigiPost) ivaretar systemet informasjonssikkerheten, og det er etablert rutiner som ivaretar kontroll med personvernet. Statped har i forbindelse med GDPR inngått oppdaterte Databasehandleravtaler med leverandører som behandler opplysninger på etatens vegne.

3. Digital beredskap

Statped har generelle rutiner for informasjonssikkerhet som omfatter overvåking av serverrom og nett, virusangrep og etaten har brannmur knyttet til IT-systemer.

4. Sikkerhet i nasjonale felleskomponenter

Statped har ikke særskilt vurdert risikoen knyttet til avhengigheten til nasjonale felleskomponenter.

5. Kunnskap, kompetanse og kultur

I 2018 har alle ansatte gjennomført et kort e-læringskurs om informasjonssikkerhet og personvern. Dette var også ett av hovedtemaene på samling for alle lederne i mars 2018. Da var også NORSIS representert.

Personvernombud i Statped har informert om personvern i regioner og enheter i Statped. Alle ansatte vil gjennomgå opplæring i informasjonssikkerhet og personvern i studiet digital grunnkompetanse. Som en del av GDPR-tilpassing har arbeidsgrupper i etaten jobbet spesielt med dette temaet for å sikre ivaretagelse av det nye regelverket i dokumenter og rutiner. Dette arbeidet vil fortsette i 2019.

DEL V

VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

VURDERING AV
FRAMTIDSUTSIKTER

VI GÅR INN I ET NYTT ÅR med mange og ulike utfordringer. Vi legger til grunn at den kommende stortingsmeldingen *Tidlig innsats og inkluderende fellesskap* kan føre til endringer i Statpeds mandat og oppgaveportefølje. Endringene vil kunne utfordre dagens organisering og arbeidsformer. Stadige utredninger og omstillinger kan imidlertid bety at vi bremser farten i det faglige arbeidet og at det skaper usikkerhet både internt og hos brukergrupper som trenger stabilitet i sin tilværelse. Vi har store forventninger til at stortingsmeldingen vil skape ro og stabilitet rundt brukergruppene etaten jobber for.

FELLES FOR FLERE UTREDNINGER og rapporter som er publisert det siste året, er behovet for at kompetanse kommer nærmere brukeren. Vi er enige i at laget rundt brukerne må styrkes dersom vi skal lykkes med å skape inkluderende læringsmiljø. Vi får tilbakemeldinger både fra brukere og ansatte i skoler og barnehager som ønsker lettere tilgang til Statped. Vi mener det er nødvendig med et nytt og utvidet mandat som gir oss mulighet til også å jobbe direkte med skoler og barnehager. Dagens ordning hvor søknader til Statped kun kan sendes igjennom PP-tjenesten medfører at det kan ta lengre tid enn nødvendig før brukeren får hjelp og at tjenestetilbudet blir avhengig av bestillerkompetanse i kommunene.

FOR AT BRUKERE i hele landet skal sikres er likeverdig tilbud, er det nødvendig at alle

får tilgang til den samme kompetansen. Vi har erfart at enkelte brukere ikke får den hjelpen de trenger fordi Statped tjenester ikke er kjent i kommunene. Gode mål og intensjoner er ikke nok for å lykkes med å bygge kompetanse i kommuner og fylkeskommuner. Vi mener det er behov for at Statpeds rolle formaliseres og at spesialiserte tjenester lov- eller forskriftsfestes for å realisere målet om inkluderende opplæring for alle uavhengig av bosted.

STATPED HAR I DAG en sentral rolle som kunnskaps- og kompetansespreder innenfor spesialpedagogisk opplæring og inkludering. Denne rollen bør forsterkes og tydeliggjøres. Den teknologiske utviklingen går raskt. Aktører i tjenestekjeden vil fortsatt ha stort behov for kunnskap og kompetanse om spesialpedagogikk og inkluderende opplæring. Dette gjelder særlig mulighetene som ligger i av bruk av teknologi og digitale læringsressurser.

DIGITALISERING GJØR KUNNSKAP lettere tilgjengelig og ny teknologi gir mulighet for å forbedre og effektivisere tjenestene. Ved utgangen av 2019 avsluttes digitaliseringsprosjektet. Alle ansatte i Statped vil bli involvert i implementering av leveransene fra prosjektet gjennom endrede oppgaver, arbeidsmåter og prioriteringer. Målet er at endringene skal bidra til at vi jobber mer effektivt og kan rette innsatsen mot å gi støtte til laget rundt barn og unge som har behov for hjelpen Statped kan tilby.

DEL VI
ÅRSREGNSKAP

LEDELSESKOMMENTAR

ÅRSREGNSKAPET 2018

FORMÅL

Statped skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis mulighet til å mestre eget liv, å være aktive deltagere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Statpeds hovedmål i 2018:

- Være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner og sørge for at alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.
- Videreutvikle spisskompetanse innenfor de fastsatte spesialpedagogiske fagområdene og være en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring på disse områdene.
- Statped skal arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forskings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i et samarbeid med universitet og høyskoler.

Statped ble organisert som en nasjonal etat 1. januar 2013. Etter en omorganisering i mai 2018 er Statped organisert i fire regioner og med flere landsdekkende enheter; avdeling for læringsressurser og teknologi, landsdekkende faglig enhet, landsdekkende administrativ enhet og avdeling for FoU. Til etatens ledelse er det knyttet to staber, Strategisk stab og Kommunikasjonsstaben. Direktøren og den strategiske staben er plassert i Oslo,

øvrige enheter har ansatte i hele landet. Statped er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten for 2018 fra Statped til Utdanningsdirektoratet.

BEKREFTELSE

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet samt hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped fra Utdanningsdirektoratet. For inntekter knyttet til kapittel 3230 post 01 beregnes dekningsbidrag i tråd med retningslinjer fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i brev av 29. mai 2006, og rundskriv F-035-02 Nytt reglement om forvaltning av eksternt finansiert virksomhet ved universiteter og høyskoler om disse institusjonenes samarbeid med andre rettssubjekt, utarbeidet av Utdannings- og forskningsdepartementet 20. desember 2002. Statped følger disse retningslinjene så fremt ikke den enkelte avtale med oppdragspartnerne spesifikt legger andre forutsetninger til grunn (slik rundskrivet også gir mulighet for).

Inntekter fra eksternt finansierte oppdrag som Statped påtar seg skal benyttes i henhold til de krav som avtales med eksternt oppdragsgiver. Det skal inngås avtale knyttet til hvert enkelt oppdrag.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Statpeds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

VURDERINGER AV VESENTLIGE FORHOLD

Videre utvikling av internkontroll

Etaten har i 2018 arbeidet videre med implementering av internkontroll som en del av den ordinære virksomheten, som en støtte for ledere og for å sikre oppmerksomhet rundt arbeidet er det utarbeidet et årshjul med månedlige tema. Etatens ledelse har gjennomført en mindre beredskapsøvelse etter at kriseberedskapsplanen var forenklet og forbedret etter tidligere øvelse. Planen er også tilpasset ny organisasjonsmodell.

Internrevisjonen har gjennomført tre undersøkelser i 2018, to av disse avsluttes i 2019. Opsjon om å forlenge avtalen med Deloitte som internrevisor vil bli benyttet for 2019.

Samlet mindreforbruk (Note B)

I 2018 har Statped en samlet tildeling på utgiftssiden på 756,8 mill. kroner. Etaten har regnskapsført 696 mill. kroner på de samme budsjettkapitlene. Etaten en mindreutgift på post 01 på 33,9 mill. kroner (5,1 % av årets tildeling på posten) og post 45 på 7,9 mill. kroner. Deler av mindreutgiftene på post 01 og hele mindreutgiften på post 45 er søkt overført til 2019. Årsakene til mindreutgiftene er til dels knyttet til faseforskyvning av utviklingsoppgaver i etaten men også en høy grad av turnover

parallelt med treghet i tilsettingsprosessene. Noe av denne tregheten vurderes å ha sammenheng med rapporter og utredninger om etatens fremtidige organisering.

Etatens driftskostnader

– lønn og husleie (note 2 og del av 3)

Kostnadene til lønn (netto inkludert refusjoner) og husleie, på til sammen 548 mill. kroner, utgjør 80,2 % av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Statped som kompetanseorganisasjon forventer at lønns- og husleiekostnadenes andel vil være stabil også i fremtiden.

Etaten er inne i et generasjonsskifte med mange som går over i pensjon. Etaten har ved årsskiftet 50 pågående ansettelsesprosesser.

Kjøp av fremmede tjenester, arrangements og reisekostnader (note 3)

Som en del av arbeidet med å gjøre etatens kompetanse lettere tilgjengelig og gjennomføre digitaliseringstiltak i tråd med regjeringens politikk videreutvikles både eksternt nettside og intranett. Til dette arbeidet har vi også benyttet eksterne tjenester. I 2018 har etaten arbeidet med digitalisering av tjenestene og som en del av dette arbeidet gjennomført en kartlegging av brukere og samarbeidspartneres erfaring med og vurdering av etatens tjenester.

Kjøp av fremmede tjenester omfatter også blant annet kjøp av vikarer, tolking fra fremmede språk, levering av grafiske tjenester, enkelte IT-tjenester, internrevisjon og til tjenester innen andre områder der etaten ikke har kompetanse. Økningen i kjøp av fremmede tjenester i 2018 er relatert til at Statsbygg har gjennomført ytterligere tiltak for å utvikle og bygge om etatens lokaler og det er benyttet eksterne tjenester i forbindelse med dette arbeidet.

Etaten har arrangert fire nasjonale konferanser, Statpedkonferansen som fokuserer på fagutvikling og ny viten på det spesialpedagogiske feltet, lederkonferanse for PPT hvor fokus er rettet mot samhandlingen mellom kommune og stat i leveranser av tjenester, konferanse for læremiddel og teknologiutvikling hvor ny teknologi løftes frem samt modeller for digital didaktikk og den fjerde konferansen er en brukerkonferanse. Bruerkonferansen er en del av Statpeds arbeid med brukermedvirkning. Brukermedvirkning gjennomføres på alle nivå i etaten og har som mål at brukernes opplevelser og vurderinger skal bidra til tjenesteutviklingen i etaten.

Statped gjennomfører også mange kurs for å spre kompetanse til sektor, samarbeidspartnere og brukere og deres familier. Totalt har etaten brukt 16,3 mill. kroner til ulike kurs, konferanser og arrangementer.

Statped skal gi lik tilgang på tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner, det medfører en utstrakt reisevirksomhet for våre ansatte. Reiseutgiftene beløpt seg til 26,5 mill. kroner. Det arbeides kontinuerlig med utvikling av alternative metoder for kompetansespredning herunder bruk av digitale verktøy som kan tas i bruk i samhandlingen med skoler, PPT og undervisningsinstitusjoner. Bruk av videokonferanser er økende både i samhandlingen med andre aktører også i arbeidet med rådgivning overfor brukergrupper.

Mellomværendet med statskassen utgjorde 26,4 mill. kroner per 31. desember 2018. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld differansen består av. Det er i tillegg balanseført 8,8 mill. kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Statped. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2018. Beretningen er unntatt offentlighet, fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Statped nettsider så snart dokumentet er offentlig.

15. mars 2019

PRINSIPPNOTE

Årsregnskap for Statped er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015.

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Utdanningsdirektoratet i Hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped og i tildelingsbrevet for 2017.

Deler av Statpeds virksomhet finansieres gjennom eksterne oppdragsinntekter. Oppdragene inntektsføres over kap 3230 post 01, og utgiftene for oppdragene føres på kap 0230 post 21. Inntekter og utgifter for oppdrag skal være i balanse. For oppdrag inngås det avtaler med oppdragsgivere. Oppdragene er ofte flerårige og bevilgning for aktiviteter som skal gjennomføres i et annet budsjettår balanseføres ved årsavslutningen. Utgifter til administrasjonskostnader dekkes gjennom beregning av overhead. Det er utarbeidet en intern rutine for oppfølging av oppdrag.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5. Sumlinjen Netto rapportert til bevilgningsregnskapet er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Statped, som ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjettert virksomhet) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år. Alle regnskapstall er i hele tusen.

BEVLGNINGSRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Statped har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet

som etaten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Statped står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev fra Utdanningsdirektoratet og tillegg til tildelingsbrev for hvert kapittel/post.

Statped har ikke mottatt fullmakt til å belaste andre virksomheters kapitler i regnskapet.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

ARTSKONTORRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Statped har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Etaten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Tall i hele tusen

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING 31.12.2018

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merutgift (-) og mindreutgift
0230	Driftsutgifter	01	A,B	686 440	650 059	36 381
0230	Spesielle driftsutgifter	21	A,B	46 344	33 099	13 245
0230	Større anskaffelser og vedlikehold	45	A,B	15 729	7 783	7 946
0220	Utdanningsdirektoratet – spesielle driftsutgifter	21	A,B	2 110	2 028	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa	21	A,B	6 010	2 946	
0226	Kvalitet i grunnopplæringen – videreutdanning	22	A,B	159	159	
Sum utgiftsført				756 792	696 074	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3220	Salgsinntekter	02	A,B	1 231	746	-485
3230	Oppdragsinntekter	01	A,B	46 344	33 099	-13 245
3230	Salgsinntekter	02	A,B	10 248	8 467	-1 781
5341	Avdrag på utestående fordringer	91	A,B	0	4 954	4 954
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	941	
5700	Arbeidsgiveravgift	72		0	56 537	
Sum inntektsført				57 823	104 744	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					591 330
Kapitalkontoer					
60093501	Norges Bank KK/innbetalinger				71 092
60093502	Norges Bank KK/utbetalinger				-663 712
702962	Endring i mellomværende med statskassen				1 290
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
		31.12.2018	31.12.2017	Endring
702962	Mellomværende med statskassen	-26 426	-27 716	1 290

NOTE A FORKLARING AV SAMLET TILDELING UTGIFTER

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
22 021		2 110	2 110
22 621	1 010	5 000	6 010
23 001	26 118	660 322	686 440
23 021	0	46 344	46 344
23 045	6 448	9 281	15 729

NOTE B FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREGNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
23 001		36 381	-695	35 686	-1 781	33 905	[5% av årets tildeling i note A]	33 016
22 021		82		82		82	[5% av årets tildeling i note A]	105
23 021	«kan nyttes under post 01»	13 245		13 245		13 245		
22 621		3 064		3 064		3 064	[5% av årets tildeling i note A]	
23 045	«kan overføres»	7 946		7 946		7 946	Sum av årets og fjorårets tildeling	7 946

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Statpeds bevilgning på kapittel 230, post 45 er gitt med stikkordet «kan overføres». Mindreforbruket er søkt overført til 2019. Kapittel 226, post 21 er i saldert budsjett 2018 bevilget med «kan overføres». Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet. **Stikkordet «kan benyttes under»** Kapittel 220, post 21 er bevilget med stikkordet «kan nyttes under post 70» i saldert budsjett for 2018. Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Statped har avgitt belastningsfullmakt til fylkesmannen i Hedmark på 695 000 kroner. Fylkesmannen har rapportert forbruk på 695 000 kroner. **Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter** Kapittel 230, post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 02. Mindreinntekt krever tilsvarende mindreutgift. En del av mindreforbruket er søkt overført til 2019. Kapittel 230, post 21 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 01. Mindreinntekt krever tilsvarende mindreutgift.

OPPSTILLING AV ARTSKONTORAPPORTERINGEN 31.12.2018

	Note	2018	2017
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	31 020	30 962
Salgs- og leieinnbetalinger	1	11 290	16 943
Andre innbetalinger	1	4 954	0
Sum innbetalinger fra drift		47 264	47 905

Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	475 774	474 385
Andre utbetalinger til drift	3	202 764	192 806
Sum utbetalinger til drift		678 538	667 192

Netto rapporterte driftsutgifter	631 274	619 287
---	----------------	----------------

Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	3	2
Sum investerings- og finansinntekter		3	2

Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	17 519	21 587
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	18	24
Sum investerings- og finansutgifter		17 537	21 611

Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	17 534	21 609
--	---------------	---------------

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	941	949
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	56 537	56 229
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	<i>-57 478</i>	<i>-57 178</i>
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	591 330	583 718

Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld	2018	2017	
Fordringer	111	70	
Kasse	0	0	
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0	
Skyldig skattetrekk	-17 711	-15 671	
Skyldige offentlige avgifter	-77	99	
Annen gjeld	-8 750	-12 214	
Sum mellomværende med statskassen	8	-26 426	-27 716

NOTE 1 INNBETALINGER FRA DRIFT

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0

<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	693	719
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	21 833	22 063
Tilskudd fra EU	412	612
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	5 274	4 520
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	1 719	1 626
Andre tilskudd og overføringer	1 089	1 422
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	31 020	30 962

<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Refusjoner undervisning	2 853	4 622
Innbetaling vedrørende skole, barnehage	1 126	1 774
Kursinntekter	4 239	4 447
Inntekter fra fremleieavtaler og andre leieinntekter	177	686
Inntekter fra salg av læremidler	1 167	2 587
Inntekter fra salg av publikasjoner	746	1 088
Andre salgsinntekter	981	1 739
Sum salgs- og leieinnbetalinger	11 290	16 943

<i>Andre innbetalinger</i>		
Salgssum anleggsmidler, unntatt avgiftsplikt	4 954	0
Sum andre innbetalinger	4 954	0

Sum innbetalinger fra drift	47 264	47 905
------------------------------------	---------------	---------------

Tilskudd fra statlige virksomheter gjelder Helse Nord til arbeid for døvblinde. Salg av både læremidler og publikasjoner er redusert som en følge av nye distribusjonsmetoder i forbindelse med digitalisering av spredning av kunnskap og læringsressurser. Statped har solgt leiligheter i Holmestrand som ikke lenger ble benyttet til internatdrift etter at skoledriften er overført kommuner. Inntekten er regnskapført som andre salgsinntekter i tråd med føring fra Kunnskapsdepartementet.

NOTE 2 UTBETALINGER TIL LØNN

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn	391 570	390 515
Arbeidsgiveravgift	56 537	56 229
Pensjonsutgifter*	45 803	45 599
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-26 531	-25 873
Andre ytelser	8 396	7 915
Sum utbetalinger til lønn	475 774	474 385

Antall årsverk:	670	674
-----------------	-----	-----

NOTE 3 ANDRE UTBETALINGER TIL DRIFT

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	72 156	74 023
Vedlikehold egne bygg og anlegg	-	-
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	722	3 778
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	14 469	11 628
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 639	4 286
Mindre utstyrsanskaffelser	4 402	7 420
Leie av maskiner, inventar og lignende	7 747	8 246
Kjøp av fremmede tjenester	37 361	19 240
Reiser og diett	27 184	26 457
Øvrige driftsutgifter	36 084	37 728
Sum andre utbetalinger til drift	202 764	192 806

Økningen i kjøp av fremmede tjenester har sammenheng med gjennomgang av tre fagområder, arbeid i digitaliseringsprosjektet samt tjenester i forbindelse med utvikling av en av Statpeds lokaler i Oslo. Deler av kostnadene for utvikling av lokalene vurderes å kunne ha blitt regnskapsført i kontogruppe 66.

NOTE 4 FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER

	31.12.2018	31.12.2017
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	3	2
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	3	2

	31.12.2018	31.12.2017
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	17	23
Valutatap	1	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	18	23

NOTE 5 UTBETALING TIL INVESTERINGER OG KJØP AV AKSJER

	31.12.2018	31.12.2017
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	562	498
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	-	-
Beredskapsanskaffelser	-	-
Infrastruktureiendeler	-	-
Maskiner og transportmidler	11	312
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	16 946	20 776
Sum utbetaling til investeringer	17 519	21 587

	31.12.2018	31.12.2017
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

**NOTE 6 INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER
TIL STATEN**

	31.12.2018	31.12.2017
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

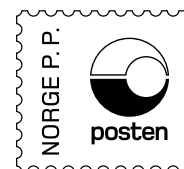
**NOTE 7 TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER
FRA STATEN**

	31.12.2018	31.12.2017
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

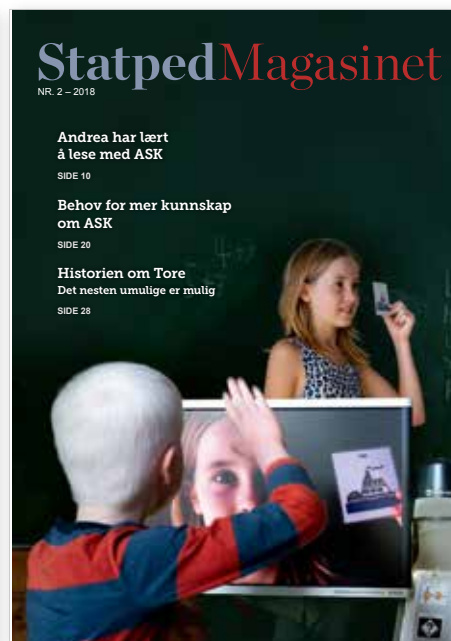
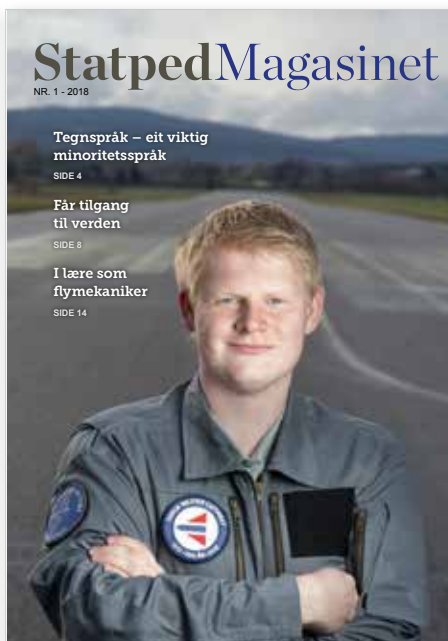
**NOTE 8 SAMMENHENG MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN
OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN.**
Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2018	31.12.2018	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	697	-	697
Andre fordringer	111	111	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	809	112	697
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-17 814	0	-17 814
Skyldig skattetrekk	-17 711	-17 711	0
Skyldige offentlige avgifter	-97	-77	-20
Annen kortsiktig gjeld	-12 785	-8 750	-4 036
Sum	-48 407	-26 537	-21 870
Sum	-47 598	-26 426	-21 173

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Returadresse: Statped Hovseter, Gamle Hovsetervei 3, 0768 Oslo

Magasinet kan leses i både html-format og som PDF på www.statped.no

Statped er en nasjonal etat som skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Statped bistår kommunene med å tilrettelegge opplæringen i et samarbeid med PP-tjenesten.

Våre fagområder er døvblindhet / kombinerte syns- og hørselsvansker, ervervet hjerneskade, hørsel, språk og tale, sammensatte lærevansker og syn.

Statped driver kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring.

Ett telefonnummer til hele Statped: 02196

En felles postadresse:

Statped postmottak,
PB 113,
3081 Holmestrand

Følg Statped på nett:

www.statped.no / www.facebook.com/statped / twitter.com/statped